

GLAS GORENJSKE

BLASILLO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO
LETNO XII. ST. 45 — CENA DIN 10.—

KRANJ, 12. JUNIJA 1959

Edvard Kardelj
v Söderhamnu

Podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj in švedski ministrski predsednik Erlander sta v sredo z letalom prispevali iz Sundsvala v Söderhamn. Jugoslovenski gostje so potem v spremstvu predsednika Erlandera nadlejivali pot z avtomobili proti Falunu, staremu in znademu bakrenemu rudniku, ki ima velik pomen v razvoju švedske industrije.

JUGOSLAVIJA—GRČIJA

Danes, 11. junija je v Beogradu končala z delom mešana jugoslovansko-grška komisija. Po predlogu pogodbe ki jo bodo predložili v podpis, gre za sodelovanje na kulturnem, gospodarskem, turističnem in drugih področjih.

OTVORITEV
NOVE TOVARNE
TOMOS V KOPRU
Ze letos 20.000 motornih
koles tipa Colibri

V nedeljo, 14. junija bo praznovan delovni kolektiv novozgrajene tovarne motornih koles »Tomos« v Kopru v celoti gospodarsko zmago. Tega dne bodo predali s tekočega traku prvo, povsem doma izdelano motorno kolo tipa Colibri iz serije 20.000 vozil, ki jih bo nova tovarna proizvedla že v prvem letu poskusne proizvodnje. Pridružujejo, da bo svečanosti prisotoval tudi predsednik republike tovarš Tito, ki je delavcem tovarne obijubil obisk že lani.

Predsednik Tito je v sredo že prispel na Brione.

MOTIV Z JELOVICE: Na Lipniški planini — Na 3. strani beri »V prvi izvidnicie«

Kadri — Osnovni pogoj za uspešen razvoj podjetij

Minule tedne so na Jesenicah veliko govorili o težavah v nekaterih gospodarskih organizacijah — v Železnini, Korotanu in tako dalje. Hotel Korotan so priključili restavraciji Triglav, o Železnini pa bo izreklo zadnjo besedo sodišče itd. Težave so tudi v nekaterih drugih podjetjih. Lesni servis Jesenice je že daje pod prisilno upravo. Zaradi gospodarskih težav sta se pred kratkim združili tudi mesarski podjetji, toda stanje še ni zadovljivo. Namesto, da bi se kolektiv zavzel za utrditev podjetja, se v vodstvu prepričajo za polozaje...

Kaj se skriva v ozadju. Če kočemo biti odkriti, je često temu vzrok nezadostno sposoben kader, ki je mnogokrat obremenjen še z drugimi slabostmi. So pa še drugi vzroki, ki so daleko nežnejšega pomena, in izhajajo iz obstoječega stanja na Jesenici...

cah. Gospodarstvo je bilo tako rekoč v stagnaciji, za kar nosi del krvide tudi občina, ker ni dovolj skrbela, niti ni klicala na zagovor vodilnih ljudi, če so se pojavljale napake ali zlorabe položajev. Sedaj pa prihajajo do izraza ukrepi, ki so bili sprejeti pred nedavnim. Slabo je bilo zlasti to, da je bilo preveč stvari koncentrirane v občini, ki se je včasih pečala tudi z operativnimi posli, ki niso bili v njeni pristnosti.

Osnovni gospodarski koncept občine naj bi bila preskrba prebivalstva in komunalna ureditev. V zvezi tem je treba upoštevati gospodarsko strukturo občine. Na eni strani velika železarna, na drugi pa vrsta majhnih podjetij, ki še niso dosegla tistega razvoja delavskega samoupravljanja kot v železarni. Ta velika razlika še bolj zaostruje medsebojne odnose v občini. —

Tako je v manjših podjetjih često nerešeno vprašanje skladov, rezije in drugih podobnih vprašanj, katerim često botruje še prevelika decentralizacija nekaterih podjetij itd. Te ugotovitve so privedle do tega, da so letos na Jesenicah izvedli vrsto reorganizacij posameznih podjetij. Gostilšče Dom pod Golico so priključili hotelu Pošta. Pred kratkim pa so temu podjetju priključili še gostilno Gorenje na Plavžu. Korotan, kakor smo že omenili, pa je bil priključen restavraciji Triglav. — Podjetje Avtoservis v Kranjski gori so pripojili istoimenskemu podjetju na Jesenicah itd. S tem nameščajo dosegli predvsem znižanje režijskih stroškov in ustvariti dve gostinski jedri na Jesenicah. Podobno reorganizacijo pripravljajo v Kranjski gori, vendar je povsod eden in isti problem, vprašanje kadrov. —

—

S plenuma Okrajnega odbora SZDL

Vzgoja državljanov — Samoupravljavcev ni samo naloga šole, marveč celotne družbe

Kranj, 11. junija.

Danes je bil v Kranju plenum OO SZDL. Razpravljali so o reformi šolstva, o izobraževanju odraslih, o materialnem stanju v šolah, o vlogi šolskih odborov, politiki štipendij in podobno. Skratka, skušali so najti vse dobre in negativne plati dosedanjih naporov v uveljavljanju šolske reforme in dati pravo smer za prihodnje delo pri vzgajanju člena socialistične družbe.

Po uvodnih besedah o pomenu izobraževanja in vzgoji delovnega človeka, ki jih je povedal predsednik OO SZDL Franc Popl, je sekretar te organizacije Stefan Kadoč prebral obširno poročilo, iz katerega posnemamo nekatere ugotovitve.

Sledila je živahnata razprava z mnogimi pripomembami in ugotovitvami o dosedanjih uspehih na tem področju in sugestijami za prihodnje leto.

V glavnem poročilu plenuma je izpostavljalo delovne sil. Zastarelo naziranje, da samo šola vzgaja in izobražuje človeka, je danes škodljivo. Škodljivi so ostanki zapostavljanja fizičnega dela, škodljiva je bojanje, da bi z uvajanjem družbenih prakse v šolo znižali njeno raven. Človeka formira in vzgaja celotno družbeno življenje, oblikuje njegove moralne in estetske vrednote, delovne navade in bogati živilenske izkušnje. Zato morajo vse politične organizacije uameriti svojo dejavnost v izobraževanju vseh činiteljev, ki vplivajo na izobraževanje državljanov. Šola pa mora čim bolj dosledno izpoljevati svoj pripadajoči del nalog.

Proces reformiranja šolstva v našem okraju se je začel že pred petimi leti z uvedbo novega začasnega učnega načrta za osnovne šole. Novi način pouka je za učence bogatejši, zanimivejši in živilenski. Toda za učitelje je težji in zahtevenejši — potrebuje jim je širše poznavanje družbenih, gospodarskih in socialnih prilik.

Toda zgodil šolstvo ni kos takim zahtevanjem družbe pri oblikovanju novega člena socialistične skupnosti. Potrebna je pomoč vseh so-

mo v najljubših razredih obvezne šole. V višje razrede šole vnašajo nekatere prve spremembe, to je zlasti spremembo tehničnega in vsebinskega pouka, likovno vzgojo itd. Velikega pomena je tudi izvenšolska vzgoja, zlasti pri tehničnem pouku. Zadnje čase ustavljajo razne pionirske zadruge in tehnične krožke. Še več: uvažajo tudi fizično delo n. pr. urejanje šolskih vrtov itd. Iz podatkov pionirskega odredov je razvidno, da se učencu udejstvujejo v 32 različnih dejavnostih izvenšolskega dela, ki zajemajo področja kulturne, gospodarske in športne vzgoje. Ti krožki zajemajo približno polovico učencev.

Pri tem pa je opaziti nekaj težav: pionirji imajo poniekod premalo pomoči, zlasti s strani mladinskih organizacij, ovira jih tudi

pomanjkanje prostorov in zemljišč, kjer bi učenci razvijali svojo dejavnost. Ponekod v zadnjem času odvzemajo celo tisto malo zemljišč.

(Nadaljevanje na 2. strani)

KOSNJA

Foto: Fr. Perdan

Zvišati proizvodnjo in znižati proizvodne stroške sta osnovni nalogi kmetijskih zadrag

V pondeljek je bil v sejni dvorani Okrajnega ljudskega odbora letni občni zbor Okrajne zadružne zveze Krana. Razen delegatov so se ga udeležili tudi tajnik poljedelskega odbora Zadružne poslovne zveze za Slovenijo ing. Janez Perovič, tajnik mladih zadružnikov za Slovenijo Jaka Bogataj, organizacijski sekretar OO SZDL Kran Jakob Zen in drugi.

Referat o osnovnih nalogah pa, kako proizvesti čimveč. Referat je v utrjevanju pogodbene proizvodnje med zadrgo in privatnimi proizvajalcji, ki pa mora temeljiti na obojestranski materialni zainteresirnosti. Razen tega so lani v skladu s tradicijami, vrsto in pasmo živine in upoštevajoč spremembe, ki jih zahteva tržišče, razdelili živilorejsko proizvodnjo. Velike rezerve za povečanje živilorejske proizvodnje so tudi v izboljševanju kumske baze, predvsem v povečanju hektarskih donosov na travnikih, ki jih je v okraju 17.043 hektarov.

Dosedanji uspehi kmetijskih zadrag in socialističnih posestev kažejo, da je sedanja pot gorenjskega kmetijstva pravilna. Visoki hektarski donosi pri pšenici in krompirju, novi nasadi jagodičevja in sadnega drevja, priprave za pitanje mladih govedi in prašičev, vse to je dokaz, da je z boljšo organizacijo dela možno precej povečati kmetijsko proizvodnjo.

Kranjski okraj kot izrazito industrijski okraj pa kljub precejšnjim uspehom v kmetijstvu v povojnih letih še ne more zadovoljiti vseh potreb prebivalstva po kmetijskih predelkih.

Letno potrebljujemo v okraju približno 90.000 ton mesa, sami pa smo doslej krili le 40% potreb. Ni problem, kam s predelki — na svetovnem trgu je ogromno povpraševanje predvsem po govejem mesu — pač vanje z novimi odkupnimi in

naš razgovor

Pred kongresom ZK Slovenije

Najteže je na vasi

IV. Kongres ZKS Slovenije je pred vratimi; delegati se na ta pomembni dogodek skrbno pripravljajo.

Alojz Stancar iz Iskre je med mlajšimi delegati. Saj mu je še 29 let. Toda po izkušnjah v delu družbenih organizacij, pa tudi po njegovi marljivosti v oddelku za tehnično kontrolo, ga poznajo delavci kot zaslужnega komunističnega. Zato so ga tudi izvolili za delegata.

»Za katera vprašanja si želite, da bi vam jih pomagali rešiti Kongres?« smo ga vprašali ob tej priložnosti.

»Predvsem menim, da je treba več jasnosti pri delu,« je dejal. »Gre za metodo dela, ki včasih ni uspešna. V samem kolektivu se razmeroma močno čuti moč organizacije ZK. Teža pa je na vasi. Pravzaprav najteže. — Komunisti na vasi često ne najdejo pravih oblik dela. To se je pokazalo večkrat.

V Iskri je okoli 10 odstotkov delavcev včlanjeno v ZK. Predvidena so še nova sprejemanja v vrste ZK. Vendar v naseljih, kjer ti delavci stanujejo, ničutitih njihovih ideoloških moči.

Pogosto zadevamo tudi obvražanje tako imenovanih polproletarcev. To so delavci, ki jim stanovanjske razmere v mestu ne dopuščajo, da bi se odtrgali s podeželja in žive pol tu pol tam. Tem delavcem je treba pomagati, da se opredeli na eno ali drugo stran. To pa ni zgolj stvar delavcev in komunistov, ampak tudi stvar napredku naše vasi. O tem je bilo precej govora na naši konferenci in upam, da bo o tem spregovoril tudi Kongres in nam pomagal pri prihodnjem delu.«

Tako je povedal tov. Alojz Stancar, delegat iz Iskre.

K. M.

SODELOVANJE JUGOSLAVIJE IN POLJSKE NA JEDRSKEM PODROČJU

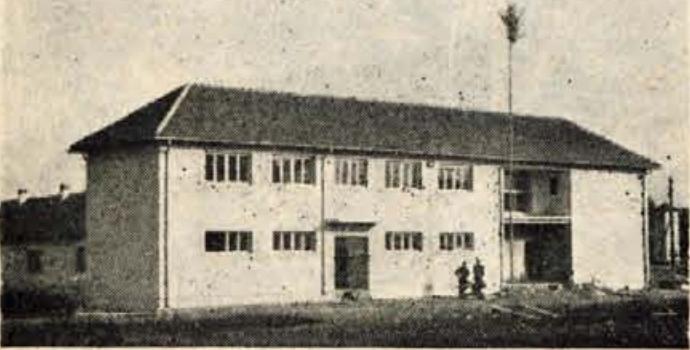
Po dnevne razgovorih v zvezni komisiji za jedrske energije z delegacijo državnega sveta poljske vlade za miroljubno uporabo jedrske energije sta v pondeljek predsednik zvezne komisije za jedrsko energijo profesor Pavle Savic in pooblaščenec poljske vlade Vilhelm Bilig podpisala načrt znanstveno-tehničnega sodelovanja med Poljsko in Jugoslavijo na področju uporabljanja jedrske energije v miroljubne namene v letu 1959/60.

KOČA POPOVIĆ POJDE V GRČIJO

Na vabilo zvezkega zunanjega ministra Ev. gelose Averofa bo državni sekretar za zunaj zadeve FLRJ Koča Popović obiskal Grčijo v dneh od 18. do 18. junija letos. S tem bo vrnil obisk ministru Averofu, ki je bil v Jugoslaviji lani.

„PLANIKA“ iz Kranja otvarja svoj obrat v Turnišču

V nedeljo, 14. junija bo v Turnišču pri Murski Soboti slovenska otvoritev industrijskega obrača za izdelovanje galanterijske obutve, ki ga je tam postavila kranjska tovarna obutve Planika. S tem obratom bodo prišli do stalnega zaslužka številnih čevljarij iz Turnišča in okolice.

Poslopje novega obrata tovarne »Planika« v Turnišču pri Murski Soboti

Zasedanje Zvezne ljudske skupščine

V sredo dopoldne se je začelo zasedanje Zvezne ljudske skupščine. Zvezni zbor in zbor proizvajalcev sta imela ločeni seji, na katerih sta določila dnevni

Plenum Okrajnega odbora SZDL

(Nadaljevanje s 1. str.)

ča ob šoli, kot je primer v Kranju, Škofji Loki in drugod.

Zelo važna je tudi predšolska vzgoja. V našem okraju imamo samo 14 predšolskih ustanov (vrtec itd.) z zmogljivostjo največ 764 otrok. To pa je odločno premalo, zlasti v primerjavi s številnimi zaščitnimi materami.

V poročilu je bilo kritično prikazano tudi uveljavljanje vrednosti nove reformirane osmiletne obvezne šole. Podatki namreč kažejo, da niti polovica šoloobveznih otrok (48 %) ne konča pouka z dovršenim osmim razredom, marveč da se ustavlja že pri petem, šestem ali sedmem razredu. Najboljše uspehe v tem pogledu v pravkai končanem šolskem letu beleži občina Zelezniki, kjer je končalo šolo 62 % učencev v osmem razredu, sledi občina Bohinj s 57 %. Jesedice s 56 %, medtem ko je Radovljica, kjer je komaj 22,9 % učencev končalo polno osmiletno šolo, na zadnjem mestu. Vzroki za to so oddajene vasi, pomanjkanje prostorov, učnega osebja in podobno.

Poročilo posveča veliko pozornost tudi izobraževanju odraslih. Tu je omenjena večerna šola v Kranju in na Jesenicah, seminarji za vodstveni kader v KZ ŠD, kar je vodila okrajna ideološka komisija. Prve uspehe je pokazal že tudi Zavod za izobrazbo kadrov in proučevanje organizacije dela, ki pomaga pri organizaciji izobraževanja v podjetjih in podobno. Organiziral je tudi razne seminarje za člane delavskih samoupravnih organov in sindikalnih funkcionarjev. Prav tako je v okraju 10 osemlet za odrasle, ki so priključene red. Oba zabora bosta na ločenih sejih obravnavala predlogi zakonov o pogodbah za izkoristitev pomorskih ladij, o spremembah in dopolnitvah zakona o ustanavljanju in poslovanju počitniških domov, o dopolnitvah zveznega družbenega plana za leto 1959, o popravku vrednosti nekaterih ladij trgovske mornarice, o dodeljevanju sredstev iz gospodarskih rezerv federacije in tako dalje. Razen tega bodo na dnevnem redu zveznega odbora predlogi carinskega zakona, zakona o splošnih načelih za organizacijo organov uprave ljudskih odborov, zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o sodiščih in gospodarskih sodiščih ter poročilo mandatno-unimunitetnega odbora.

Te dni po svetu

● Najnovejši sovjetski predlog na konferenci zunanjih ministrov v Ženevi — zlasti predlog, da ostane položaj v Zahodnem Berlinu v zvezi z bivanjem čet zadnjih sil, nespremenjen še leto dni — so priveli ženevsko konferenco v novo, zelo resno in odločilno fazo.

Medtem ko zahodne delegacije,

zlasti ameriška, ustvarjajo zaradi tega predloga zelo napeto in brez-

perspektivno ozračje, se britanska delegacija drži mirno in hladnokrvno.

Posamezni britanski predstavni-

ci izražajo v poluradnih razgovorih mnenje, da položaj vendarne tako brezupen, pa čeprav me-

nijo, da je konferenca resnično

zašla v zelo resno fazo. — Tre-

tenutno stanje na ženevski konfe-

renici zares ni najboljše. Ko to

ugotavljamo, pa se kljub temu ne

kaže vedati raznин črnogledim

izjavam, ki jih obe strani, zlasti

ameriška delegacija, trenutno

nič ne morebitno zahteva.

Ni pa popolnoma izključeno,

da bi novi sovjetski predlog

o Berlinu vendarne predstavljali

novi obdobje v razgovorih, kajti

lahko se nadajemo, da bodo Za-

hodne sile odgovorile na sovjetski

predlog z nekatere novimi

predlogi.

● Bolgarska vlada je poslala Grčiji noto v zvezi z neurejenimi fi-

nancijsimi vprašanji med obema de-

želama, v kateri posveča znatno

pozornost ustanovitvi področja brez-

atomskega orožja na Balkanu.

Bolgarska vlada podpira predlog

romunskega ministrskega predsed-

nika Chiva Stoice, naj bi organizirali

sestank predsednikov vlad

balkanskih držav, ter hkrati pred-

lagata, naj bi Bolgarija in Grčija

sklenili nenapadno pogodbo.

● Londonski časniki pišejo, da je

britanska vlada te dni razpravlja

o možnosti prenestitve ameriških letalskih oporišč iz Francije

v oporišč NATO v Veliki Britaniji.

Med Francijo in poveljstvom

NATO je namreč nastal spor, ker

zahitev Francije udeležuje tudi v

kontroli ameriškega atomskega

orožja na svojem ozemlju. Odbor

za obrambo je priporočil britanski

vladi, naj morebitno zahteve po-

veljstva NATO, za prenestitev

ameriških oporišč v Veliko brita-

nijo, »prouči s simpatijami.«

Novi osnutki zakonov in novi odloki iz naših krajev

SEJA SVETA ZA ŠOLSTVO

Danes, 12. junija je v Kranju 4. seja Sveta za Šolstvo OLO Kranj. Na dnevnem redu je razprava o strokovnem šolstvu, o vpisih na gimnazije in strokovne šole, o stipendijah na pedagoških šolah in o drugih vprašanjih šolstva v našem okraju.

RAZGOVORI O KOOPERACIJI MED »NIKO« ZELEZNKI IN »ISKRO« KRAJN

Zvedeli smo, da so med tovarnami »Niko« Zelezniki in »Iskra« Kranj v teku razgovori o tesnem proizvodnem sodelovanju. Po predlogu o sodelovanju bi podjetje »Niko« opustilo svojo dosedanje proizvodnjo in bi od Iskre prevzelo proizvodnjo raznega obrtniškega orodja in posebnih elektromotorjev. Dohodek bi si podjetji »Niko« in »Iskra« delili v razmerju 70 : 30. O izidu razgovorov bomo še poročali.

TUJE MLADINSKE BRIGADE NA AVTOMOBILSKI CESTI

Glavni štab mladinskih delovnih brigad je sklenil, da se tuje mladinske delovne brigade, ki so se prijavile iz 10 držav Evrope, Azije in Afrike, nastopijo v mladinskem naselju pri Nišu, ki ga že preurejajo. Za delo v juliju in avgustu se je prijavilo doseglo okoli 200 mladincov in mladink iz raznih držav.

Ob 11. urji dopoldne se je pod predsedstvom Petra Stambolicja začela skupna seja ob teh zborov z naslednjim dnevnim redom: razprava o poročilu ZIS o delu v letu 1958 in razprava o gibanju gospodarstva v razdobju januar—aprila letos.

Ko je skupščina odobrila ta dnevnin red, je podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Aleksander Ranković podal eksposo politiki in delu ZIS v preteklem letu.

Na sestanku so obravnavali vprašanje sprejema novih članov v ZK. Zaključili so, da je potrebno predvsem skrbeti za sprejem mladincev, zlasti kmečke mladine, ki prevladuje v teh krajih. Pritegniti jih je treba v delo v mladinski organizaciji. Socialistični zvezi in v drugih organizacijah in jih tako pripraviti za sprejem v ZK. Podnili so tudi pomen šole pri vzgoji mladega kadrja. Sklenili so v zimskem času organizirati razna predavanja o načelih naše notranje politike, zlasti glede razvoja kmetijstva in sprememjan socialističnih odnosov na naši. S tem predavanjem bodo zlasti pritegnili kmečko mladino. Sestank je vodil sekretar Občinskega komiteja ZK Škofja Loka Andrej Levičnik.

SKRBETI ZA SPREJEM MLADINCEV V ZK

V sredu zvečer je bil v Poljanah sestanek političnega aktivista Poljanske doline. Mimo sekretarjev osnovnih organizacij ZK so bili na sestanku tudi vsi prostovni delavci, člani ZK iz Poljanske doline. Na sestanku so obravnavali vprašanje sprejema novih članov v ZK. Zaključili so, da je potrebno predvsem skrbeti za sprejem mladincev, zlasti kmečke mladine, ki prevladuje v teh krajih. Pritegniti jih je treba v delo v mladinski organizaciji. Socialistični zvezi in v drugih organizacijah in jih tako pripraviti za sprejem v ZK. Podnili so tudi pomen šole pri vzgoji mladega kadrja. Sklenili so v zimskem času organizirati razna predavanja o načelih naše notranje politike, zlasti glede razvoja kmetijstva in sprememjan socialističnih odnosov na naši. S tem predavanjem bodo zlasti pritegnili kmečko mladino. Sestank je vodil sekretar Občinskega komiteja ZK Škofja Loka Andrej Levičnik.

M. C. kmetijtsva.

ZAKLJUČEK SEMINARJA

Pretekli teden je bil na Smarjetni gori svečan zaključek politične ideološke šole pri Občinskem komiteju LMS Kranj. — Udeležencem, ki jih je bilo okrog 30, je ob tej priložnosti orisal pomen seminarja sekretar Občinskega komiteja Mirko Galičič.

SEJA PLENUMA OBČINSKEGA KOMITEJA LMS KRAJN

V prejšnjem tednu je imel plenum Občinskega komiteja LMS Kranj redno sejo, na kateri so govorili predvsem o lokalni mladinski delovni akciji. Govorili so o gradnji vodovoda Bašelj—Kranj, obravnavali rezultate obiskov, članov komiteja v osnovnih organizacijah na vasi itd.

V KRAJNSKI GORI BODO ZGRADILI MOTEL

Na občinskem ljudskega odbora na Jesenicah smo zvedeli, da bodo v Kranjski gori zgradili motel. Krediti za njegovo gradnjo so že odobreni, načrti pa še niso gotovi. Pričakujemo, da bodo z gradnjo pričeli konec letošnjega poletja.

T.

KMETIJSKI ZADRUGI TRSTENIK IN GORICE STA SE ZDRUŽILI

Občinski ljudskega odbora Kranj je na včerajnjih ločenih sejah ob teh zborov sprejel sklep o prijavitve Kmetijske zadruge Trstenik in Kmetijski zadrugi Goriče. Zadruga Trstenik je namreč že lani novembra vložila prošnjo za potrditev sklepa o prijavitvi KZ Trstenik in KZ Goriče. Navedeni zadrugi sta utemeljili svoj sklep, ki je bil sprejet na občinih zborih, s tem da je sedanji obseg Kmetijske zadruge Trstenik v njen ekonomski potencial prenizek, da bi zadruga mogla samostojno poslovati in izvrševati vse načete naloge, ki jih narekujejo organizacija in pospeševanje razvoja kmetijstva in sprememjan socialističnih odnosov na naši. S tem predavanjem bodo zlasti pritegnili kmečko mladino. Sestank je vodil sekretar Občinskega komiteja ZK Škofja Loka Andrej Levičnik.

M. C. kmetijtsva.

T.

PREDSEDNIK TITO v Smederevu

V ponedeljek, 8. junija se je v Smederevu zbral okrog 40.000 prebivalcev mesta in okolice, da so lahko poslušali besede predsednika Tita na tamkajšnjem zborovanju.

Potem ko je predsednik govoril o pomenu Kongresa ZK Srbije in o uspehih naših delcev v zadnjih letih, je povedal tudi nekaj misli o življenu v naših delovnih kolektivih in o nekaterih pojavih, zlasti ob sedanjem

sprejemanju tarifnih pravilnikov.

»Rad bi položil na srce vsem tistim, ki pri tem v glavnem odločajo, naj se zavedajo, da so neodločljivi sestavni del kolektiva in da je od njih odvisno, kakšen bo ta kolektiv v prihodnjem in kakšni bo odnos v njem. Ce bi vključili v tarifni pravilnik takšne elemente, ki ne bi upoštevali vsakega posameznika, vsakega delavca, bi škodovali, ne samo kolektivu, marveč vsej naši skupnosti.«

Naši delavci, člani naših delovnih kolektivov, sami upravljajo svoja podjetja. Ne bi pa mogel reči, da na vsakem mestu v polni meri uporabljajo demokracijo v upravljanju. Ponecod, v nekaterih podjetjih so na odgovornih položajih še ljudje, ki menijo, da je to, da smo dali tovarne in podjetja v upravljanje delavcem, samo teoretična, formalna stvar, da pa dejansko lahko v njih gospodari posameznik. Ne, tovariši! Mi, ki smo

odgovorni za pravilne odnose v naših podjetjih, ne bomo dovolili nobenemu posamezniku, da bi izkoristil svoj položaj v osebni namene ali v korist manjše skupine, marveč bomo zahtevali, da je na odgovornem položaju samo tisti, ki ga postavi kolektiv, in ki mora zato povezovati in krepiti kolektiv.«

Za tem je tovarš Tito izrazil zaskrbljenost zaradi raketenih in drugih oporišč v Italiji in povedal vse sosednje in druge nar

Gospodarske vesti

Za zgraditev skladišč kmetijskih pridelkov v Novem mestu in v Mariboru so dodelili iz republikega investicijskega sklada 35.500.000 dinarjev. Mariborsko skladišče bo imelo zmogljivost 240, novomeško pa 40 vagonov.

Hranilne vloge v Jugoslaviji so že presegle 50 milijard dinarjev vrednosti. V zadnjem letu se je denarno varčevanje močno povečalo. Najvišjo vrednost hranilnih vlog ima Srbija (ocenjene so na 17 milijard dinarjev), sledi pa Slovenija s 13 milijardami dinarjev.

Kmetijski strokovnjaki predvidevajo letos samo v Slavoniji 30.000 vagonov tržnih viškov žita. To je še enkrat bogatejša žetev kot je bila v preteklem letu. Razen kombajnov bo v letošnji žetvi sodelovalo še 650 strojev za vezanje snopov. Zmaje v Zemenu bo do začetka žetve izdelal 600 kombajnov, do konca leta pa še nadaljnih 400. Dnevno zapusti velenje 10 strojev.

Za VII. mednarodni sejem tekstila in tekstilnih strojev, ki bo od 11. do 19. julija v Lekovcu, se je doslej prijavilo 250 razstavljalcev iz domovine in tujine. Med njimi so tudi vse podjetja tekstilne industrije Slovenije.

Na Zagrebškem velesejmu so začeli graditi razstavni paviljon Grčije. Zgradili ga bodo do letošnjega jesenskega velesejma.

Do konca septembra bodo v Beogradu zgradili veliki hišadnik, ki bo imela tri nadstropja. Ta hišadnika z zmogljivostjo 5000 ton bo največja v državi. V bližini hišadnice gradi tudi tržnico, ki bo zgrajena sredi prihodnjega meseca.

Dohodek iz kmetijstva je moč povečati tudi v Selški dolini

V torek, 9. junija popoldne se je v Železnikih sestal občinski plenum SZDL, ki je obravnaval referat »Problemi socialistične politike na vasi«. Le-tega je imel na deinem plenumu Zveznega odbora SZDL tovarš Edvard Kardelj. Plenuma so se udeležili tudi nekateri zadružniki.

V dveurni razpravi so pregledali probleme kmetijske proizvodnje in ugotovili, da je tudi v Selški dolini možno povečati dohodek v kmetijstvu. Nekaj uspehov so že dosegli. Med drugim so izboljšali molznotost krav, povečali rejo mesnatih prašicev itd. Toda, če bi se bolj oprijeli naprednjega kmetovanja in zadržnega sodelovanja, bi bili ti uspehi lahko še večji. V dolini je 7 kmetijskih zadruž. To so večinoma majhne in gospodarsko šibke organizacije, zato so bili mnenja, da bi bilo najpametnejše nekatere združiti. S tem pa zadruž ne bi le gospodarsko utrdili, ampak bi pridobili tudi nekaj kadra, ki jim ga tako manjka. Tak ukrep bi predvsem koristil zadružnemu Bukovščica in Luša. Delo obec zadruž bi lahko vodil en upravnik, en manipulant, en knjigovodja itd. Tako pa ima vsaka zadružna svoj kader, ne glede na to, ali je polno zaposlen, in koliko to zmanjšuje dohodek zadruž.

Govorili so še o drugih problemih s področja kmetijstva, zlasti o kmečki mladini, ki zupuči kmetiju. Da je temu tako, so predvsem krivi odnosi na samih gospodarstvih, ki so sila konservativni in zapirajo perspektive mladini. Tudi s kadrom imajo težave, ki jih včasih ne bi bilo treba. V Selcah na pri-

mer, je hotelo kmečko dekle studirati agronomijo. Toda zadruža ji ni dala štipendije, češ kaj boš z žensko itd.

Preden so zaključili razpravo, so sprejeli tudi nekaj zaključkov za izvajanje smernic iz Kardeljevega referata. Med drugim bodo sklicali upravnike zadruž in se z njimi pomenili o teh problemih, potem pa bodo imeli tudi seje zadružnih svetov, ki jih bodo obiskali člani občinskega plenuma SZDL. -k

Lani je skoraj polovica zaposlenih menjala delovno razmerje

Na včerajšnjih ločenih sejah občnih zborov Občinskega ljudskega odbora Kranj so med drugim razpravljali o poročilu o zaposlovanju v gospodarskih organizacijah in o smernicah za izvajanje individualne stanovanjske gradnje.

Lani se je število zaposlenih v vseh panogah gospodarstva povečalo za 1831 delavcev ali za 14,7 odstotka. Pretežno število novih delavcev se je zaposlilo v industriji in gradbeništvu. Če povprečno število zaposlenih primerjamo z delavci, ki so na novo sklenili delovno razmerje ali ga iz različnih vzrokov prekinili, ugotovimo stopnjo fluktuacije, ki je bila lani 45,6 odstotka. To pomeni, da je skoraj polovica zaposlenih menjala delovno razmerje.

Za leto 1959 so nekatere gospodarske organizacije predla-

gale povečanje kvote zaposlenih, določene z družbenim planom. Na podlagi tega predlaže Občinski Svet za delo in delovna razmerja povečanje števila zaposlenih v naslednjih gospodarskih organizacijah: v Iskri za 40 delavcev, v Tiskanini za 9, v IBI za 12, v Standardu za 5, v Savi za 24, v Zvezdi za 4 in v Gorenjskem tisku za 4 delavcev. V okviru teh kvot mora posredovalnica za delo dodeliti gospodarskim organizacijam tako manjkajoče število delavcev. T.

Delo na naših gradbiščih

S stroji gre hitreje

Na račun gradbene dejavnosti je bilo lani in letos pomladno mnogo kritike in pripomb. Glavni »greh« gradbenih podjetij je, da nihovе zmogljivosti ne zadostujejo potrebam.

»Projekt« je največje gradbeno podjetje v kraju. V razgovoru z direktorjem smo zvedeli za prenetero težavo, pa tudi uspehe.

Zdaj imajo v zaključnih delih kakih 130 stanovanj: na Gaštušu, stolnici za »Beksljem« in pri Vodovodnem stolpu. Letos imajo več strojev. Razen dveh žerjavov so nabavili tudi bager oz. nakladalec. Kmalu bodo dobili tudi stroj za izdelavo betonskih cevi, dva stroja za ometavanje in drugo mehanizacijo. Gradnja bo s tem močno pospešena. Bager, na primer opravi delo 30 delavcev, buldožer dela za 40 do 50 težakov. Za dostavo malte, opeke in drugega materiala zidarjem bi včasih potrebovali 20 do 25 delavcev-težakov. To pa opravi en sam žerjav. Delo gre tako doči hitreje ob rok. Stavniški blok pri Dijaškem domu na Zlatem polju je kakih 17 ljudi se izdelalo v enem mesecu do 3. nadstropja; imeli so žerjav.

V splošnem pa nastaja pri takih gradnjah vprašanje izkorisčanja mehanizacije. Pocenitev del in pospešitev gradenja se podrejata glavni mehanizaciji. Postaviti jo je treba tam, kjer je najbolj izkoriscena.

Letos so v »Projektu« vpeljali še eno novost: hitro usposabljanje zidarjev. Pomanjkanje strokovnih delavcev je zmeraj oviralno delo. Zato so že pripravili instruktorja za praktični pouk zidarjev. Tečaj bo trajal dva meseca v popoldanskih urah. Gre za tako imenovano »belgijsko« metodo pouka. Podobne tečaje za zidarse bodo uveli tudi na ostalih gradbiščih, in sicer na Jesenicah, v Kamniku in na Bledu. -l.c.

Po stezah partizanske selovice

V prvi izvidnici

Obklojeni smo!

»V vse strani so krenili navzgor.«

»Iz Rudnega in čez Lajše jih gre mnogo! Pa čez Mali vrh se pomikajo. Vse črno jih je. Tudi z druge strani prodriajo na Jelovico: preko Teža in Lancovega pa od Kroparskega mostu — vsa Jelovica jih je polna!«

Tako bodo morda poročale »sovražne« izvidnice 4. julija, kajti z vseh strani Gorenjske se bodo »partizani« zagnali proti njim.

Na prva izvidnica je krenila na pot že te dni. Seveda ne za

rici, se povzpela čez Soriško planino in se usmerila proti Rovtarici. To je bila pravzaprav pot izven predvidenih patrol 4. VII.

Ustavili smo se na Lipniški planini, potem za kratek čas pri Martinčku in nazadnje še na Selški planini. Kako različne so bile zgodbe! Na Lipniški planini je Prezelj pričeval o žalostnem dogodku, ki se je primeril v Črnom Grabnu in na okoliških gričih. Tam so 9. septembra 1942. leta izgubili 27 ljudi, med njimi tudi narodnega heroja Jožeta Gregorčiča. Maloštevilna Jelovška četa je tamkaj zašla v nem-

sko obroč. Strojnike so opravile svoje...

Povsem drugačni pa so bili njegovi spomini na Selško planino. Od tam so Nemci bežali; odmetavali nahrbtnike in opremo, izgubili so ljudi. Partizanske enote so jih podile maleno do Bohinja.

»Tu je bil moj izpit za komandirja čete,« je povedal tov. Prezelj

to, da bi zagotovila varnost, marveč da bi preživel borce obudili spomine na nekdanje dni, na dogodke z obronkov, pobočij in grap Jelovice. Eden od redkih preživelih borcev Janko Prezelj-Stane je pričeval o pretresljivih dogodkih. Pa tudi prebivalci teh krajev hranišči podobne spomine. Neradi pričujejo o tem. Spomini jim odpirajo stare rane.

V Selcah, preden zavije cesta proti Rudnem in Dražgošam, smo se ustavili pri Antonu Habjanu. Hišo si zida. Vsa družina mu pomaga.

»Dela ne bomo zmogli. Košnja nas je prehitela,« je povedal.

Potlej smo se lotili spominov na čase partizanstva.

»Nekoč sem bil že mrtev,« je mimogrede in z nepomembnim glasom povedal Habjan.

Upriš smo pogledi v črne podplatne na desni strani njegovega hrbita.

»Bilo je sredi julija 1943 pod Ratitovcem,« je pričeval.

»Kot kurir Operativne cone sem padel v nemško zasedo. Še preden sem se zavedel, sem se z nekim Nemcem spoprijel na življenje in smrt. Strelišati nisem smel. S tem bi opozoril nase vso okolico. Se preden sem se »zelenca« otrezel, že je dobil pomoč. Kaj se je zgodilo z menoj potem, se ne spominjam. Ko sem se zavedel, sem bil ves krvav, z zlomljeno nogo in roko. S težavo sem se zavlekel v hoto in se skril pred Nemci.«

KOMANDIRJEV KRST

Romantična dolina med Železniki in Zalim Logom se močno zoži in je menda prav zato še bolj privlačna in lepa. Tu je bila moja prva akcija, ko sem postal komandir čete. — Pred tem sem bil mitraljezec, je pričeval tovarš Prezelj.

Marca 1943. leta je njegova četa tamkaj uničila dvanaestčlanško nemško patrolo. Niti njihov policijski pes ni odnesel glave.

Ze prej so Nemci večkrat napadli. Navadno v bolj odmaknjene predelih, med ostrimi ovinkami in navpičnimi skalami. Nemci so postali previdnejši in uspeha ni bilo več.

Zato je imenovani komandir hotel dokazati svojo sposobnost; Nemci je napadel v nižini — na cesti sredi zelenega travnika. Nemci se napada niso na dejali: puške so si zadegali na hrbita in prizgali cigarete.

Takrat je nenadoma zaropatalo z vseh strani. Vrgli so se na tla. Nič ni pomagalo. Bili so cilj štiridesetih cevi z dveh strani. Nič se ni rešil. Zandarji in Železniki so prejeli poročilo o partizanih na cesti, ki vodi proti Zalemu Logu. Prihiteli so na kraj napada. Partizanov nji bilo več. Prezelj se je medtem s četo umaknil v varno naročje hribov. Ob tej priložnosti so borce, ne da bi utrprili eno samo prasko, zamenili precej orožja.

IZZNADENJA

Naša novinarska radovednost nas je gnala naprej.

»Izvidnica« je nadaljevala pot po dolini, zavila v hrib proti So-

Zgodilo se je 10. junija 1944. Tkrat sta se na Jelovici zadrževali Prešernova in Gradnikova brigada.

Partizanske enote so iskale na Jelovici primeren kraj, kamor naj bi zavezniki spuščali z letal potrebnih materialov. Izbrali so Selško planino. Že 18. junija so tjakaj poslali šest obveščevalcev. V prepričanju, da ni nevarnosti, kajti na Jelovici je bila vsa XXXI. divizija, so si v kočah na Selški planini uredili ležišča in izmučeni trdnost zaspali. Izdati so bili. Nemci so jih iznenadili med spanjem. Nobeden se ni rešil.

Nihče ni slutil, kaj se je zgodilo obveščevalcem in da so tam Nemci. Zato se je naslednjega jutra I. bataljon Prešernove brigade brez zlorutje pomikal po cesti proti Rovtarice proti Selški planini. Nenadoma pa jih je zaslušala svinčena toča.

Kako so bili v prvem trenutku iznenadjeni partizani, tako so bili trenutek nato iznenadjeni tudi Nemci. Videti je bilo, da Nemci niso vedeli, da je na Jelovici tolikšna partizanska moč. Ko pa so ugotovili premoč, so začeli bežati. Nekaj se jih je tudi poskrilo. Tudi ti se niso rešili. Močne in oborožene partizanske enote so jih podile skozi gozdove od hriba do hriba in naprej do Kupljenika.

Na ta dogodek pa dandanašnji opozarjalci le kratek napis na beli skali tik ob cesti pri Selški planini, koder bodo šle 4. julija patrole iz Bohinja, z Bleda in drugih krajev Gorenjske.

K. M.

Selška dolina z malimi hišicami je zelo privlačna

OBVEŠČEVALEC

ZDRAVNIŠKA DEŽURNA SLUŽBA

Zdravstveni dom Kranj, Poljska pot 8, telefon 218, naročila za prevoz bolnikov tel. 04.

MALI OGLASI

Privatnikom ne objavljamo malih oglasov pred vplačilom. Cenam malih oglasov je: preklic 20, izgubljeni 10, ostalo 12 din od besede; naročniki imajo 50 odstotkov popusta.

Telefonska številka naročniškega oddelka je 397, uredništva 475.

Prodam 3 tonski gumi voz. Cerklje 107 3549

Sobo v Kranju ali v bližini Kranja iščem za 1. julij. Plačam lahko za leto naprej. Kajzar Marija, predmetna učiteljica osnovne šole Crnomelj 3550

Tekstilna tovarna -INTEKS- išče samostojno kuharico za počitniški dom v Novi gradu in to v času od 15. junija do konca septembra 1959. Interesenti naj se zglašijo čim prej v kadrovskem oddelku 3552

Natakar, kvalificiran dobitkaš zaposlitev na mestu poslovodje bufeta v večjem kraju na Gorenjskem. Ponudbe poslati na oglašni oddelek pod »Sposoben«.

Trgovsko podjetje -Rožca-, Jesenice, sprejme s 1. julijem v službo kvalificirano trgovsko pomočnico za vodenje poslovnice -Sadje-zelenjava- v novi tržnici na Jesenicah 3554

Iščemo za takojšnjo zaposlitev tri dobre delavce. Trgovsko podjetje -Mineral- Jesenice 3555

Za planino Korošica sprejemo še 20 glav živine na pašo. Prijave sprejema Kmetijska zadruga Podlubelj 3556

Avto-moto društvo Senčur organizira tečaj za šoferje amaterje. Prijave sprejema trgovsko podjetje -Krvavec- Senčur do 16. junija 1959 3557

Izgubili sem pregrinjalo v nedeljo od Zgoš do Poljč pri Begunjah. Najditev naproščan naj jo proti nagradi vrne Pavlič Andrej, Mošnje, ker mi je drag spomin iz taborišča 3561

Krejaško mizo za likanje (topl) poceni prodam. Živec, Hrušica 49, Jesenice 3562

Prodam več 6 tednov starih psičkov - majhne pasme. Rozman Ciril, Cešnjica 5, Podnart 3563

Prodam 3 - sobno stanovanje vseljivo v jeseni. Smledniška 22, Kranj (Cirče) 3564

Otroški voziček, siv, kombiniran, odlično ohranjen prodam. Bajželj, Benedikova 13, Kranj 3566

Prodam krušno peč še stoječe v dobrem stanju. Hafnerjeva 11, Kranj 3564

Prodam motorno kolo -Jawo- 150 ccm. Gašperlin Franc, Luže 30, Senčur 3568

Prodam motorno kolo 250 ccm ali zamenjam za manjšega oz. mopedja. Hribar, Tenetiše 12, Golnik 3569

Prodam moško kolo in kupim kravo molzno. Britof 51, Kranj 3570

Prodam novo žensko italijansko kolo. Vprašati popoldne v Prečni ulici 3, Kranj 3571

Takoj vseljivo enostanovanjsko hišo z večjim vrtom prodam v Kamni goricici pri Radovljici. Naslov v oglašnem oddelu 3572

Položivo vleč z vseljivim komfortnim trisobnim stanovanjem in vrtom prodam v Skofji Loki. Naslov v oglašnem oddelu 3573

Lepo okrasno palmo in vzdijiv štětilnik prodam. Gregorčičeva 15, Kranj 3574

Prodam kravo s četrtim telčkom. Naslov v ogl. odd. 3575

Kupim vseljivo hišico na Gorenjskem. Naslov v oglašnem oddelu 3576

Kupim konja, neboječega strega 10 do 15 let, srednje težkega, sposobnega za vsa kmečka dela. Skrjanc Janez, Novake 4, Golnik 3577

Sprejem takoj kolarskega ali mizarskega pomočnika in vajenca za kolarstvo in zimske športne izdelke. Debeljak Zvonko, C. Staneta Zagarja 45, Kranj 3578

Sprejem vajenca moškega za krojaško stroko. Zupan Alojz, Sencur 115 379

Dekle za pomoč v gospodinjstvu v dopoldanskih urah ali za ves dan sprejem. Čebular, Kranj, Sempeterska 20 3580

Vajenca za elektroinstalacije sprejem, Kozelj Jože, elektroinstalacije Kranj, Likozarjeva 10 3581

Trgovsko pomočnico za prodajo sadja in zelenjav v Tržiču išče Trg. podjetje -Zelenjava- Kranj 3582

Isčem sobo v Kranju ali okoli. Plačam dobro. Ostalo po dogovoru. Naslov v oglašnem oddelku 3583

Kupim eno do dvosobno stanovanje kakršno koli in kjer koli. Ponudbe pod »Gotovina« oddati v oglašni oddelku 3584

Zamenjam eno in polsobno stanovanje v Ljubljani za primo v Kranju. Ponudbe oddati v oglašni oddelku pod »Prilika« 3585

KUD in TVD »Partizan« Podbreze priredita v nedeljo, 14. junija ob 16. uri v kulturnem domu v Podbrezah plesni venček pod vodstvom plesnega mojstra Metoda Mayerja. Igra Kmetičev tri. Vljudno vabljeni 3586

Planinsko kočo primerno za podjetje ugodno prodam. Ponudbe oddati v oglašni oddelku pod »Krvavec« 3587

Prodam kravo mlado, dobro mlekarico, zaradi pomanjkanja krme. Sp. Duplje 85 3588

Prodam dve novi posteljni vzmeti 185 × 85 in suhe hrastove plohe. Senčur 241 pri Kranju 3589

Prodam kuhinjsko gredenco. 2 postelji in otroško kolo. Naslov v ogl. odd. 3590

Prodam stoječe mrvo (travno) ob glavnem cesti Jepca-Kranj. Volčič Mici, Gor. vas pri Retečah 3591

Prodam 12 V avto-radio z anteno po ugodni ceni zaradi okvare na vozilu. Ogleđ vsak dan od 16. ure dalje pri Avbelj, Vila -Vesna- Bled I. nadstr. 3592

Prodamo večje število pisalnih miz. Ogleđ v veži Preserovne ulice št. 10 v Kranju 3593

Isčem sobico v Kranju ali okoli. Nudim nagrado. Naslov v oglašnem oddelku 3594

OBJAVI

RAZPIS STIPENDIJ

Komisija za stipendije Občinskega ljudskega odbora Jesenice razpisuje

na osnovi 22. in 29. člena Temeljnega zakona o stipendijah (Ur. I. FLRJ, št. 32/55)

POGODBENE STIPENDIJE za šolanje na naslednjih šolah:

1 Stipendija za študij angleščine na univerziti;

3 Stipendije za študij angleščine na VPS;

3 Stipendije za študij likovno-tehnične vzgoje na VPS;

2 Stipendije za študij matematike-fizike na VPS;

1 Stipendija za študij matematike-fizike na univerziti;

1 Stipendija za študij pedagoške na univerziti;

2 Stipendije za študij glasbe na srednji glasbeni šoli;

2 Stipendije za študij na srednji vzgojiteljski šoli;

2 Stipendije za študij na 2-letni ali 4-letni fizičkulturni šoli;

1 Stipendija za študij defektologije na VPS;

1 Stipendija za študij na srednji gospodinjski šoli na Grobljah.

Stipendije bodo pododeljene za čas, ki je potreben prosilcu za dokončanje študija in v mejah odloka o višini stipendije. — Za zadnje letnike študija študenti štipendije podeljene v povečanem znesku.

Rok za vlaganje prošenj je 15. julij 1959.

Prošnjo, kolkovanjo z 180 din državne in 90 din občinske take, se vložiti pri ObLO Jesenice

— Komisija za stipendije.

Prošnji je priložiti naslednje priloge:

1. Življenjepis,

2. overovljen prepis zadnjega šolskega spričevala,

neprejemajuči otr. dodatka,

4. potrdilo o prejemanju ali

5. mnenje mladinske ali druge družbenne organizacije.

Komisija ne bo upoštevala nepravilno kolkovanih prošenj,

prošenj, katerim ne bodo priložene zahtevane priloge, niti prošenj, ki ne bodo vložene v roku

ali za razpisana mesta.

Komisija za stipendije

ObLO Jesenice

IZID VELIKEGA NAGRADNEGA ZREBANJA PRESERNOVE DRUŽBE DNE 5. JUNIJA 1959

OB 16. URI

1. nagrada: Motorno dvokolo »Galeb« srečka št. 75.077

2. nagrada: Televizijski sprejemnik 46.739

3. nagrada: Motorno kolo »Colibri« 1.647

4. nagrada: Elektromotor 52.573

5. nagrada: pralni stroj 76.456

6. nagrada: Električni štedilnik »Tobi« 65.447

7. nagrada: Mixer 59.212

8. nagrada: Moško dvokolo 46.746

9. nagrada: Zensko dvokolo 26.278

10. nagrada: Električni sesalnik za prah 13.288

11. nagrada: Moška zapestna ura 43.072

12. nagrada: Zenska zapestna ura 2.910

13. nagrada: Radijski sprejemnik RIZ 71.919

14. nagrada: Radijski sprejemnik RIZ 48.921

15. nagrada: Radijski sprejemnik RIZ 21.855

16. nagrada: Električna peč na dva grelca 31.256

17. nagrada: Električni peček 27.646

18. nagrada: Lonec »Ekonom« 49.627

19. nagrada: Električni likalnik z regulatorjem 1.572

20. nagrada: Ventilatorski hladilnik 48.708

1.000 tolažilnih nagrad: Vse srečke, ki se končujejo na št. 74

V komisiji so bili naslednji posverjeniki: Tekac Jovan, Ljubljana; Košor Jože, Sostro; Dujmovič Vika, Ljubljana; Otrin Milan, Crnuče in Logar Ivan, Ljubljana.

Imetniki izzrebanih srečk naj dignejo darila v upravi najkasnejšo do 10. avgusta letos, ko bo potekla veljavnost srečkam.

IZ TAJNIŠTVA

ZELITE PRIJETNO LETOVATI

Občinski sindikalni svet Kranj razpolaga v svojem campingu v Moščenški Dragi še z nekaj prostimi mesti v vikend hišicah za junij in prvo polovico septembra. Za letovanje pod šotori so prosta mesta skozi vso sezono. Cena dnevnega penzionca znaša za hišico 600 in za šotoro 550 din.

Camping je sodobno urejen, odlična hrana in plaža ter lepa okolica.

Sindikalne podružnice, organizacije, društva in uprave podjetij, omogočite svojim članom letovanje in oddih na morju!

Prijave sprejema Občinski sindikalni svet, pismeno ali na telefon 273.

KINO

»STORŽIČ«, Kranj: 12. in 13. junija ob 18. in 20.15 uri ameriški barvni film »VISOKI JEZDEC«; 13. junija ob 16. uri ameriški barvni film »PRINC STUDENT«; 15. junija premiera francoskega filma »PRIHAJAC« — predstava vsak dan ob 20.30 uri.

»SOBOTA, 13. JUNIJA

8.05 Mladina poje; 9.30 Melodije za razvedrillo; 10.10 Verdiju najljubše lastno delo — opera »MOČ USODE«; 10.45 Glasba iz domačih filmov

Mekaj misli ob zaključku gledališke sezone v Kranju

Filmi, ki jih gledamo

Kaj nam obeta prihodnja sezona?

S Potrč — Grünovo kroniko »Zločin« je igralska družina Svobode zaključila letošnjo gledališko sezono in hkrati drugo sezono, od kar domuje pod krovom Prešernovega gledališča. Ce nočemo opustiti naveže, da ob končani sezoni obračunamo gledališko delo za preteklo obdobje, tedaj si skušajmo s statističnimi podatki in nekaterimi obrobnimi mislimi izobilikovati čim zgornjejšo podobo gledališkega dela.

Ob tej nameri pa se poraja predsodek, namreč ta, da kultura in njenih občin dobrin ne kaže meriti s številkami. Takšna presoja bi bila nepravčna, površna in neobjektivna ter daleč od vsake kritike, kajti statistični podatki niso merilo za kvaliteto kulturno-prosvetnega dela. Da pa bi dobili kar najbolj jasno podobo letosnje sezone, se bomo pri vrednotenju poslužili tudi statističnega pomagala.

BESEDA O PROGRAMSKI POLITIKI

Ce hočem ponoviti že neštetočat izrečeno sodbo, tedaj naj obvelja resnica, da izbor odrške literature, z eno ali dvema izjemama, ni bil posrečen. Uprizorjenim delom ne bi očital literarne manjvrednosti ali idejno vsebinske preživelošči. Nasproti — uprizorjeni dela so na prednu v aktualna v svoji problematiki, vendar pa za širši krog gledališkega občinstva, ki nerado pronica v duhamorna razmišljana o življenju, niso posebno privlačna. Tu mislim predvsem Ostrovskega satirično komedijo »Gozd« s šestimi ponovitvami doma in tremi gostovanji in T. Williamsa »Stekleno menažerijo« s sedmimi ponovitvami in enim gostovanjem. »Gozd« je zabeležil 1201, »Menažerija« pa le 702 obiskovalca.

Tudi mladinsko delo M. Cordesove »Trije mehovi laži vsljajo razmišljjanje. Delo je sicer doseglo dvanaest uprizoritev in 3279 obiskovalcev, kar pa je za mladinsko uprizoritev se vedno premalo. Izbor sicer ne bi hotel kritizirati, dasiravno se delo po dramaturški in vsebinski plati posebno ne odlikuje. Ce bi bila premiera pripravljena za

novoletna praznike in ne s pol drug mesec dolgo zamudo, bi igra zabeležila boljši obisk. — Z izbiro Potrč — Grünove kronike »Zločin«, dasiravno delo ni grajeno po ustaljenih dramaturških zakonih, temveč so epizode nainane v nekakšnem reportažnem zaporedju, so imeli kranjski amaterji srečnejšo roko. Primerjajo s statističnimi podatki in nekaterimi obrobnimi mislimi izobilikovati čim zgornjejšo podobo gledališkega dela.

Pred kratkim je bil sestavljen tudi umetniški svet, ki bo poslej uravnavao repertoarno politiko in reševalo ostalo problematiko. Do sredine julija bo sestavljen tudi okvirni repertoar za prihodnjo sezono, ki predvideva šest del in mladinsko uprizoritev. Gledališče bo razpisalo tudi tri abonmajne in če bo kazalo, še abonmaške predstave v Stražišču in na Primskovem. Tudi datum, kdaj naj se začne gledališka sezona, kaže, da so se kranjski amaterji lotili svojega dela načrtne in z večjo zavetostjo. Prva premiera je predvidena za sredino oktobra. V načrtu je tudi več gostovanj, seveda v okviru denarnih možnosti. Razen predstav domače igralske družine pa bo uprava Prešernovega gledališča poskrbela tudi za gostovanja poklicnih gledaliških ansambljev. V tem namenih bo sklenjena pogodba z ljubljansko Dramo in Mestnim gledališčem. Zaradi teh sprememb pa sedanje delovanje — tu je mišljena servisna služba gledališča — ne bo okrnjeno ali spremenjeno. Okoliška prosvetna društva bodo tudi poslej deležna vse pomoči kot doslej.

GAKNA BO PRIHODNJA SEZONA?

Obeti so zelo spodbudni. Ama-

terško gledališko dejavnost v Kra-

nju je pred časom temeljito analiziral tudi občinski Svet za prosveto in kulturo. Ob tej priložnosti je bilo ugotovljeno, da doseganje oblike odruke dejavnosti ne ustreza potrebam Kranja. Odtod pa do rezultata razmišljanj — do nove oblike gledališča v Kranju, ni bilo več daleč. Upravni in politični organi so bili naklonjeni misli, naj bi igralci, režiserji in drugi sodelovali prejemali za svoje požrtvovalno delo — ne honarje, temveč občasne nagrade. Igraliči bodo stimulirani iz dohodka v ostopnine.

Pred kratkim je bil sestavljen tudi umetniški svet, ki bo poslej uravnavao repertoarno politiko in reševalo ostalo problematiko. Do sredine julija bo sestavljen tudi okvirni repertoar za prihodnjo sezono, ki predvideva šest del in mladinsko uprizoritev. Gledališče bo razpisalo tudi tri abonmajne in če bo kazalo, še abonmaške predstave v Stražišču in na Primskovem. Tudi datum, kdaj naj se začne gledališka sezona, kaže, da so se kranjski amaterji lotili svojega dela načrtne in z večjo zavetostjo. Prva premiera je predvidena za sredino oktobra. V načrtu je tudi več gostovanj, seveda v okviru denarnih možnosti. Razen predstav domače igralske družine pa bo uprava Prešernovega gledališča poskrbela tudi za gostovanja poklicnih gledaliških ansambljev. V tem namenih bo sklenjena pogodba z ljubljansko Dramo in Mestnim gledališčem. Zaradi teh sprememb pa sedanje delovanje — tu je mišljena servisna služba gledališča — ne bo okrnjeno ali spremenjeno. Okoliška prosvetna društva bodo tudi poslej deležna vse pomoči kot doslej.

GLEDALIŠKEGA OBČINSTVA NI!

To je postal domala geslo ma-

lodušnih igralcev — amaterjev, ki zaradi nezanimanja kranjskega gledališkega občinstva za domače

gledališke predstave, izgubljajo voljo do dela. Menim pa, da ta pojavi le ni tako grozec, da bi ga moral obnavljati s tolkšnim pessimizmom. Upoštevati moramo resnicno, da je bivše poklicno gledališče s kvalitetnimi predstavami ljubitelje gledališča dokaj razvilo. Po drugi strani pa še vedno prevladuje zmotno pojmovanje, da amaterske predstave ne morejo biti kvalitetne. Res je, da se amaterizem ne more meriti s stvarnimi poklicnimi kolegov, lahko pa dosega kvalitetne sadove svojega dela. Ne bo kazalo drugega kot začeti borbo za občinstvo, pri čemer naj bi priškočilo na pomoč tudi sindikalne podružnice podjetij. Trenutno je izjemna zgolj tovarna »Iskra«, ki je znala zbuditi pri svojem kolektivu željo in potrebo po kulturnih dobrinah.

Iz teh bežnih misli in spriča dejstva, da ima kranjska igralska amaterska družina močan igralski asambel, ki je povabil k sodelovanju tudi nekaterje bivše poklicne igralce in amaterje, se lahko nadejamo plodne sezone in spodbudneje prihodnosti kranjske gledališke kulture.

S. S.

ZRTVOVANA DEKLETA

je japonski črno-beli film, ki obravnava izvor in problem prostitucije na Japanskem ob koncu vojne in nekaj let po vojni. Režiser se je torej lotil zelo delikatne teme, ki pa ji ni bil povsem kos. Temu je deloma kriv scenarij s prehitevajočimi se dogodki, katerih dinamika vključuje zgodbe v nekaterih prizorih na začetku filma nerazumljivost. Pričevanje je risana v grobem in brezkomprimisnem, nam odmaknjem naturalizmu, ki zadobi v nekaterih prizorih — namenoma ali nenamenoma — prizok neokusnosti. Film je ostra odsoba družbenih prilik in zabol in stoji na strani ponzljan in razjaljenih žena. Ce odmislimo malce solzav happy-end, je film zanimiva poživitev filmskega repertoarja.

DIVJA LETA

Spric pravcale poplave najrazličnejših westernov bi bilo pričakovati trenutka, ko bodo prišli ameriški filmski producenti v zadrgo za motive, ki jih obravnavajo zgodbe tega

žanra. Vendar pa kaže, da so Američani silno prožni in iznajdljivi in da jim takšnih zgodb še lep čas ne bo zmanjkal. Ta misel se morda porodi tudi ob ameriškem barvнем filmu Divja leta. Zal moramo tudi to pot priznati, da producent Universal 1956 z njim ni storil posebne uslove filmskemu občinstvu. Zgodba ne primači nič novega, česar ne bi poznali že iz prejšnjih tovrstnih filmov. Za to pomanjkljivost pa se producent oddolži z nekaterimi zvenčimi imeni iz filmskega sveta. V napeto, do nezumljivosti skrivnostno zgodbo so potisnili mojstra režije R. Mathéa, pa privlačnega Tonyja Curtisja, Collen Millerja, Petra Van Eycka, Arthurja Kennedyja in druge. Razen dobre igre dobri gledalec še precej druge navlake, značilne za kavbojske filme — od ameriške pokrajine preko obračunavanj do ljubezni. Ceprav je film grajen zelo spremno, homo pogrešali pravo ustvarjalno zavetost in verjetnost, ki daje delu pečat vrednosti. Sicer pa čisto zanimiv western.

aa

S »Postržkom« zaključili sezono

Kritični zapisek o uprizoritvi Čufarjevega gledališča

Za zaključek sezone je Čufarjevo gledališče uprizorilo komedijo italijanskega pisatelja Niccodemija »Postržek«.

Zgodba o Postržku, dekletu, k živi bedno, toda pošteno življene na rimskih ulicah, je znana iz številnih uprizoritev že pred vojno, pa tudi iz filma Postržko, srečanje z mladim siromašnim inženirjem Riccom in njegovo ljubico Franco, z bogatima, moralno pokvarjenima zakon-

cema Guilijem in Emilio ter z nadutim natakarjem Egistom, je v prvem in drugem dejanju duhovito prikazano z dokaj ostro satirično ostjo. Ceprav je zgodba naslonjena na gremko stvarnost in že skoraj tragičnost pre-

Klub temu pa je režiserju Bojanu Cebulju uspelo ustvariti dokaj ubrano in uspelo predstaviti, ki s svojo prisrčno in duhovito zgodbo, predstavlja lep zaključek letosnje sezone. Režiser je uprizoritev vtesnil v lin-

Niccodemi »Postržek« v uprizoritvi Čufarjevega gledališča

Restavratorji na delu

Zapuščina srednjeveškega slikarja v Seničnem

O delu Komisije za spomeniško varstvo OLO Kranj v zadnjem obdobju, dasiravno je zelo živahnno, nismo mnogo pisali. Lanskemu odkrivanju in restavriranju fresk na Bregu pri Preddvoru in pred tem v Tupaličah, lahko pripišemo nov uspeh spomeniško varstvene službe — odkrivanje fresk v Seničnem pri Golniku. Ker sodi ta zadnji kulturni spomenik, o katerem smo pred kratkim že poročali, med najpomembnejše tovrstne objekte srednjeveškega slikarstva v Sloveniji, bomo v tem sestavku skušali nantizati njegove glavne značilnosti.

Jernejeva cerkvica v Seničnem vsebuje po dosedanjih odkrivanjih več fresk iz sredine 15. stoletja,

medtem ko sodi gotska arhitektura cerkvice še v starejše obdobje.

Pogledi obiskovalca se pri vstopu najprej ustrežijo na zanimivem gotskem portalu. Prednji del notranjosti cerkve (ladja) ni posebno zanimiv, kajti prvotni, verjetno kasetrirani leseni strop, ki ga je uničil požar sredi 18. stoletja, so na-

domestili z zidanim. Zanimivejša pa sta baročna oltaria na levi in desni strani pred prezbipterijem (prostor okrog glavnega oltarja). Le-ta ima bogato upodobljena gotska rebra, ki se v drznih lokih spuščajo izpod obokanega svara, in se končujejo v čudovitih maskah. Le-te predstavljajo zelo dognano upodobitev ljudskega umetnika. Pri odkrivanju fresk prezbipterije se so porajale vedno nove podobe — motivi in osebe iz srednjemesečnih zgodb — prava zakladnica, za tisti čas dograhnih stenskih slikarij. Odkrivanje je silno naporno, kajti freske pokriva 5 do 6 slojev beleža iz različnih stoltev. Freske na severni strani so tudi močno zasigane.

Med najlepše kompozicije, ki jim le težka najdemo primere v zapuščini našega srednjeveškega slikarstva, sodi »Rojstvo«. Značilno za vse doslej odkrite freske so zelo intenzivne in sveže barve, razgibana barvna kompozicija in bo-

gata draperija oblačil. Prav govorovo skriva tudi svod prezbipterija, čeprav polja med rebrji niso posebno prostora, pomembne detajle. — Na moč zanimivi so tudi podpisi obiskovalcev na robovih fresk. Odlikujejo jih zlasti datacija: anno 1531, 1586, 1591 itd.

O izvoru doslej odkritih fresk ni

moč trditi nič določnega. Domnevajo pa, da so freske delo slikarja, ki je izšel iz ene od koraiških slikarskih delavnic. Freske so slikane v »secco« tehniki (nanašanje barv na belež in ne na moker omet). Ta tehnika pa ima to slabo stran, da je podobe zelo težko odkriti. Odkrivanje fresk bo v najboljšem primeru kontčano do jeseni, pomlad 1960 pa bodo začeli z restavriranjem. Dela vodi restavrator Mestnega muzeja v Kranju Boris Sajovic.

S. S.

Okrajni učiteljski pevski zbor »Stane Žagar« obišče LR Srbijo

Clanji okrajnega Učiteljskega pevskoga zabora »Stane Žagar« iz Kranja se že dalj časa pripravljajo na obisk LR Srbije. Ob tej priložnosti bodo obiskali Veliko Orašje, Markovac in Veliko planino. V teh krajinah je bilo namreč v letih 1941 in kasneje mnogo izseljenih Slovencev, med njimi tudi mnogo učiteljev. Da bi se vsaj skromno oddolžili gostoljubju bratov Srbov, so se člani zabora odločili, da gredo na pot 25. junija. Pripredili bodo tri nastope. Množične organizacije v teh krajinah so obljubile vso pomoč. Ob tej priložnosti vabi zbor vse tiste Slovence, ki so živelii v teh krajinah v času okupacije, da se mu pridružijo. Obliskali bodo tudi kraje Staro in Novo selo ter Svilajnac.

S. N.

Detajl freske »Rojstvo« v Seničnem pri Golniku

Kulturne novice

● Jugoslovanska distribucijska podjetja so pred kratkim odkupila nekaj zelo zanimivih filmov. Semkaj sodi odlični, večkrat nagrjeni ameriški film »Dvanaest portnikov« režiserja Sidneya Lumeta s Henryjem Fondo in Leonom Kobbom v glavnih vlogah; nadalje »Trapez« mojstra Carola Reeda z Gino Lollobrigido, Tonyjem Curtisom in Burtonom Lancastrom; napetoto detektivko slovitega Willyja Wilderja »Obremenilna priča s Charlesom Laughtonom, Marleno Dietrich in nedavno umrlim Tyronom Powerjem v glavnih vlogah. Razen tega so odkupili še francoski film »Dva obrazna v zrcalu«, najnovješje delo Andre Cayatta z Michèle Morgan in Bourglom, italijanski film »Izzivjanje« režiserja Franka Rossija, poljski film režiserja Andrzejza Weida »Pepel in diamant« po

romanu, ki ga imamo tudi v slovenskem prevodu ter še nekatere novejše filme sestavne proizvodnje.

● Pristojni organi pripravljajo uredbo, katere namen je začeti domače kratke filme, ki so v naših kinematografskih dvoranah največji pastorek. Z novo uredbo bodo — tako pričakujemo — dolžni vsi kinematografi v Jugoslaviji (tah je bilo lani 1948) predvajati na 72 odstotkov predstav letno mimo igranega tudi dokumentarni film in tednik.

● V Sofiji se je začel festival bolgarske drame ein gledališča, ki bo trajal do 4. julija. Na festivalu bodo izvajali samo dela bolgarskih avtorjev. Za to priložnost so napisali okrog 40 del, od katerih je nad 30 s popolnoma sodobnimi temami iz življenja in dela v tovarnah in zadrugah.

Letošnji uspeli sezoni Čufarjevega gledališča se tako pridružuje še zadnja premiera, ki po kvaliteti prav nič ne zaostaja za dosedanjimi. Letošnji uspeli sezoni Čufarjevega gledališča se tako pridružuje še zadnja premiera, ki po kvaliteti prav nič ne zaostaja za dosedanjimi. Letošnji uspeli sezoni Čufarjevega gledališča se tako pridružuje še zadnja premiera, ki po kvaliteti prav nič ne zaostaja za dosedanjimi. Letošnji uspeli sezoni Čufarjevega gledališča se tako pridružuje še zadnja premiera, ki po kvaliteti pr

družinski pomerki

Napredne servisne službe - velika pomoč gospodinjam

Precejšen delež pri dviganju kjer naj bi se družine ceneje naše življenske ravni ima ne- prehranjevale. Do sedaj ni bilo dvomno tudi preusmeritev naše kovinske in elektroindustrije menze. Gospodinski center je za izdelke široke potrošnje, saj na tem zainteresiran, toda brez pravega organizatorja tega ni moč izvesti. Po nekaterih tovarnah elser obstajajo obratne menze, ki delajo v zelo težkih pogojih.

Z organizacijo servisne službe, ki bi skrbela in pomagala ženam, bi bil nekako rešen tudi problem nezaposlenosti jeseniških žena, saj jih je še vedno dovolj, ki želijo primerne zaposlitve. Vse pač ne zmorcejo težkega dela, ki ga zahteva težka industrija na Jesenicah.

Zanimalo nas je, kako je v tem pogledu urejeno na Jesenicah, v velikem industrijskem kraju, kjer žene še bolj kot drugje potrebujejo dobro organizirano servisno službo. Ta ob pomoći stanovanjske skupnosti razbremeni zaposleno ženo tistih gospodinskih del, ki ji nalagajo obilo truda in jemljejo največ časa. Obrnili smo se na Gospodinski center Jesenice, ki bo prihodnji mesec, to je 7. julija slavil obletenico ustanovitve. Gospodinski center je pričel z delom dokaj klavno, brez obratnih sredstev, s podporo v znesku 16.000 dinarjev, ki so jo dobili od Zveze ženskih društev. Klub životorjanju, saj deluje brez lastnih prostorov in brez pravega strokovnega kadra, ja vendar nekaj že napravil. In prav zaradi omenjenih pomanjkljivosti ne more imeti in tudi nima večje obsega. Končali pa so že tečaj za konzerviranje sadja in zelenjave. Nadalje vodi center gospodinske točaje za mlada dekleta in žene ter pomaga pri šolski mlečni kuhinji. V avgustu predvidevajo nastavitev gospodinske učiteljice, ki je pri takoj pomembni ustanovi kot je Gospodinski center nujno potrebna. Centru pa se končno obetajo novi lepsi časi — presečili se bodo v lastne prostore.

Perec problem, ki obstaja že precej časa, povzroča dejstvo, da na Jesenicah ni razvita prav nobena servisna služba. Na tem področju so znelli delati šele letos. Z adaptacijo nekdane osnovne šole bo servis dobil svoje prostore. Otvoritev predvidevajo za 29. november, seveda če bodo naleteli na razumevanje podjetij in ObLO s pravočasno nakazanim denarjem. V načrtih za adaptacijo so spodni prostori namenjeni za pralnico, zgornji pa za čistilnico oblek.

Družno važno vprašanje so menze za družbeno prehrano, ki bodo v zanesku 16.000 dinarjev, ki so jo dobili od Zveze ženskih društev. Klub životorjanju, saj deluje brez lastnih prostorov in brez pravega strokovnega kadra, ja vendar nekaj že napravil. In prav zaradi omenjenih pomanjkljivosti ne more imeti in tudi nima večje obsega. Končali pa so že tečaj za konzerviranje sadja in zelenjave. Nadalje vodi center gospodinske točaje za mlada dekleta in žene ter pomaga pri šolski mlečni kuhinji. V avgustu predvidevajo nastavitev gospodinske učiteljice, ki je pri takoj pomembni ustanovi kot je Gospodinski center nujno potrebna. Centru pa se končno obetajo novi lepsi časi — presečili se bodo v lastne prostore.

Perec problem, ki obstaja že precej časa, povzroča dejstvo, da na Jesenicah ni razvita prav nobena servisna služba. Na tem področju so znelli delati šele letos. Z adaptacijo nekdane osnovne šole bo servis dobil svoje prostore. Otvoritev predvidevajo za 29. november, seveda če bodo naleteli na razumevanje podjetij in ObLO s pravočasno nakazanim denarjem. V načrtih za adaptacijo so spodni prostori namenjeni za pralnico, zgornji pa za čistilnico oblek.

Družno važno vprašanje so menze za družbeno prehrano,

Doma pripravljen jogurt

Jogurt pripravimo tudi doma. Mleko zavremo, ga odstavimo in počakamo, da se ohladi, da ima približno 40 do 45 stopinj Celzija. Razdelimo ga v pripravljene kozarce in v vsak kozarc damo še žlico jogurta, ki smo ga kupili v mlekarji. Kozarce pokrijemo s jih pustimo stati na toplem mestu približno 4 do 5 ur. Nato pa ga postavimo na hladen prostor, da se ohladi. Ko je le-ta dovolj hladen, ga že lahko uživamo. Drugi dan pa lahko za preceptev jogurta uporabljamo kar domačega. Sele čez nekaj dni, ko se nam zdijo, da se je okus spremenil, kupimo za preceptev spet kozarček jogurta v mlekarji.

Delavke v tovarnah se že dalj časa potegujejo za četrti obrok, to je toplo malico. Prvi korak k temu bo napravila martinarna, ki bo v kratkem pričela s toplo malico in ki bo prav govorila pomočna k boljšemu zdravju in hkrati s tem k še večji delovni storilnosti.

Tudi za otroke jeseniških žena bo bolje poskrbljeno, kajti še do konca tega leta bo v okviru stanovanjske skupnosti odprt zavetišče za šolske in predšolske otroke.

Prihodnost jeseniških žena je torej na dobrati poti in prav govoriti ni večdaleč čas, ko se bodo tudi dekleta in žene na Jesenicah povabilne in s ponosom gledale na dobro organizirane servisne službe.

M. F.

Kosilo: goveja juha z zdrobovimi žličnikli: Juha — pol kg govedine, jušna zelenjava, čebula, česen, sol, poper, lavorjev list, paradižnik (list zelja ali cvetace).

Zakuha: 10 dkg maščobe, 3 jajca, 17 dkg zdroba, sol.

Maščobo umešamo in postopoma dodajamo cela jajca in zdrob. Testo naj počiva pol ure, nato zkuhamo žličnike v vrelo juhu. Vrono počasi, da ne razkuhamo.

Zrezki v omaki: Meso (svinino ali telečino) zrezemo na rezke in jih potolčemo, posolimo, pomokamo in opečemo na vroči masti. Nato jih poberemo na krožnik in darimo na toplo. Na isti masti preparamo čebulo, potresemo z malo moko in ko zarumeni, dodamo česen in paprikijo (paradižnik), zalijemo z vodo, in ko nekaj časa vre, preplačimo. V omako damo zrezke, začimimo s sojo, poprom, gorčico in namikano kislo kumarico. Pokriti kuhamo počasi, da se zmečha. Tuk pred serviranjem lahko dodamo malo kisle smetane. Na osebo računamo 8 do 10 dkg mesa.

Dušeni riž: 40 dkg riža, 15 dkg masti, 1 čebula, sol, voda ali juha.

Nastričimo preparamo čebulo, dodamo opran riž in prazimo, da postane steklen. Zalijemo s še enkrat toliko vode ali juhe, kolikor je riž v kozici, solimo in pokriti kuhamo na robu štedilnika (lahko damo v pečico). Riž ne mešamo.

Orehova potica: 1 kg moka, 4 dkg kvača, približno četrt litra mleka, 12 dkg sladkorja, 2-4 rumenjake, 2 žlici ruma, vanili ali limonova lupina, sol, žlica olja, 12 dkg mašla.

Zamesimo kvašeno testo, ga pustimo vzhljati, nato ga razvaljamo, namažemo z nadevom, zvijemo, damo v pomazan model in ko ponovno vzhljajmo, ga spečemo.

Nadev: 15 dkg sladkorja zaručenimo (karamel), zalijemo z malo vode, dodamo žlico masla in 20 dkg zmletih orehov. Ohljenemu nadevu dodamo še 15 dkg sladkorja, cimet ali limonino lupino (kakao), malo ruma in sneg 4 beljakov (ostanejo od testa). Nadev namažemo po testu in potresemo s 25 dkg zmletih orehov (ali rožnov).

vendar Družbi napovedal boj do konca. Najbrž so tudi njega zbegale govorice o kovački zadružni, ki jo namera vajo ustanoviti kovači in nekaj manjših mojstrov.

Ko je Johan prvič slišal o tem, se je smejal. Rekli so mu, da Grošelj teka od enega do drugega in da jih je že precej pregovoril za vstop v zadružno. »Kaj, Grošelj?« Ta bo ustanovil kovačko zadružno? je rekel takrat Johan in se tako smejal, da je postal ves zaripel v obraz. Ni in ni si mogel predstavljati, da bi ustanovili zadružno majhni mojstri, ki bi jih bili veliki že davno lahko zadušili, če bi se jim bilo le zahotel. In pa Grošelj! Kaj bo ta vložil v zadružno? Nemara ščurke, ki jih mora njegova lesena bajta biti polna? — Johan se je norčeval tako v živo, da so se njegove zbadljivke raznesle po vsem trgu. V šali je povpraševal, ali bodo stopili v zadružno tudi njegov Brunčar in Bib ali pa enooki Grofič? In zapiti Hafnerjev Tonč? Ko mu je Hetori povedal, da vsi ti in še marsikdo drug, je menil, da so ljudje znoreli. Toda Hetori je govoril o kovački zadružni na način, ki je Johananu zaprl sapo. Nehal se je norčevali.

Zdaj je bila stvar že dolgo resna. Med kovači je tako vrelo, da se ga je polaščal nemir. V svoji fužini ni nič več videval ponihnih obrazov — delavci so postajali uporni. Pred nekaj tedni so prišli k njemu. Resman jih je vodil. Rekli so, da bi se radi pomenili z njim glede bolniške blagajne in pokojniškega zavarovanja. V novo zadružno ne nameravajo riniti, ker nimajo za lastna nakovala, toda z gospodarjem se hočejo pomeniti, da bodo poslej tudi oni bolj človeško živel. Bolj človeško — da, natanko tako so rekli! Johan na to ni bil čisto neprizapravljen. Filip mu je že poprej rekel, da bo treba zavarovati delavce, ki delajo za Družbo. Doslej pa je bilo vse nekako zmedeno — kovači so delali zdaj za Družbo zdaj za svoje prejšnje gospodarje in tako Johan ni čutil, da bi jih bil dolžan zavarovati.

MLADA RAST

Občutljiva TEHNIČA

ZA RAZVEDRILO

Učitelj: »Janezek, razlož mi, kaj je mreža?«

Janezek: »Mreža je veliko lukenj, ki so zvezane z vrviči.«

»Kaj imaš nad seboj ob jasnem dnevnu?«

»Modro nebo in sonce.«

»In kadar dežuje?«

»Dežnik.«

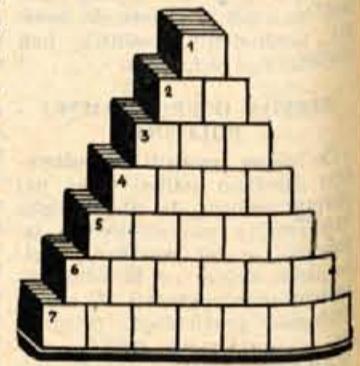
Učitelj: »Kaj je veter?«

Tonček: »Veter je zrak, ki hitro teče.«

Učitelj: »Kdo mi lahko povzroči preozoren predmet?«

Janezek: »Ključavnica, tovariši učitelj!«

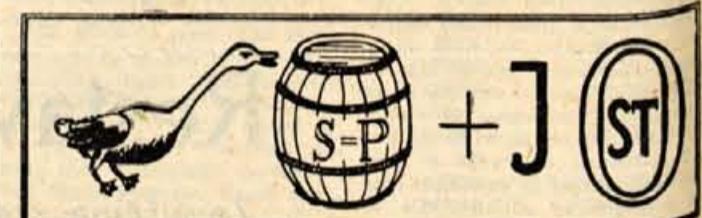
Piramida

Samo vodoravno: 1. 18. črka abecede; 2. kvartopirske izrazi; 3. pregovor; 4. naše pristanišče; 5. prekop; 6. goba; 7. oblačila

Razlike: 1. re, tek, rešek, razšček.

REBUSA

Pri tem ni mislil, da dela komu krivico, saj so zahtevali nekaj, česar nikoli poprej ni bilo. Zato je delavcem mirno dejal, naj počakajo, se bo že vse uredilo. Če hočejo biti zavarovani, jim on ne bo branil.

»To ni dovolj,« mu je v imenu vseh odgovoril Resman. »Mi ne moremo plačevati vsega sami. Tudi vi boste morali primakniti kakšno kronico. Povsod se tako dela. To je postava, gospod.«

Johan je rekel, da bi rad vedel, kdo jim take postave vtepa v glavo. Nazadnje je poslal vse skupaj k hudiču, klel bolj, kot bi se bilo spodbilo in jim rekel, naj se poberejo k Grošelju: mogoče jim bo ta apostol, ki prebira socialnodemokratske liste znal pomagati! Nato so delavci užaljeni odšli.

Spor s tem ni bil rešen in Johan je čakal, kdaj se bodo spet oglasili. Čutil je, da bo slednjič moral popustiti, toda odlašanje je pomenilo denar in zato je sklenil odlašati, dokler bo mogoče.

O vsem tem je razmišljal, medtem ko je hodil po pisarni gor in dol. Čutil je, da se življenje spreminja, da se krčevito trga iz starega tira in sili v nove kolesnice. Morebiti je bil razen Hetorija edini v trgu, ki je to razumel. Drugi mojstri so vztrajali pri starem: zatrjevali so, da raje zaprejo vigence, kot da bi morali plačevati za svoje delavce prispevke za bolniško blagajno in pokojnino. Menili so, da je treba kovače le nekaj časa pustiti brez dela, potem jih bo spet srečala pamet in bodo radi delali, ne da bi še kdaj omenili svoje zahteve. Sicer pa — kdo je že takega slišal! Kar pokojnime se jim hoče, kovačem! Kakor da bi bili davkarji ali učitelji! Toda Johan in Hetori sta vedela, da je kovačke ponijnosti konec. Ne bodo odhalili, dokler ne bodo dosegli svojega! Nič drugega ni močno storiti, kot odlašati — to pa je pravzaprav zelo majhen dobiček. Eh, kako čudno se vse zamotava!

ROMAN

II. del

35

Mimi
Malenšek
Konič

Pričeski sta preprosti in tudi praktični, ker zahtevata le praverno ostrjene lase, medtem ko si vse drugo lahko napravite doma. Kakor vidite lasje padajo spredaj na čelo. Ob strani in zadaj pa so skoraj enako dolgi. Skrbite za to, da bo na vrhu glave pričeska »napihnjena«.

Johan se je polglasno zasmehal predse. Neumno je misliti na to! Dominik ne bo dolgo nagajal Družbi! Prvi in zadnji veliki udarec si je zadal preteklo zimo. Zdaj ni več neveren, čeprav vigenci še zmeraj stojijo. Sčasoma bo celo sam pristopil zraven. Filip tako pravi in Filip zmeraj vse prvi izve. Seveda ni prišlo tako, kot so pričakovali takrat, ko sta se Dominik in Pavle sprla. Takrat so vsi čakali, da bo Pavle zares odtrgal svojo polovico in začel delati na svoje. Čakali so zaman — pri Gašperinu se ni nič spremenilo. Vse, kar so mogli zvedeti, je bilo, da Dominik z nikomur in hiši ne govori in da tudi k družinski mizi ne prihaja. Pavle je premalo odločen — zdaj pohljuje okoli in se ničesar ne loti, stari pa dela v obeh vigenih! Johan je kar kmalu povedal družabnikom, ki so napeto zasedovali Gašperinov domači spor, naj si od tega nič ne obetajo! Imel je prav. Dominik pa je kljub vsemu še zmeraj posegal v Družbo — zdaj na čisto drugačen način. Johan je že pred tedni zvedel, da razglaša okoli, da je pripravljen kupiti Družbine deleže. Hitro je spoznal njegove namene. Pristopiti noče in deleža noče vplačati, ker bi se na ta način Družba okreplila. Rad bi pa pokupil čimveč deležev. Johan se je bal, da mu bodo manjši podjetniki nasedli. Nerad bi videl Dominika v Družbi, čeprav se je Hetori pri tem držal dokaj čudno in je celo rekel da bi ne bilo napačno, če bi namesto dveh, treh manjših delničarjev imeli v Družbi Dominika. Temu je moral tudi Johan pritrdiriti: vedel je, da bi Družba takoj žela dobičke, kakor hitro bi Dominik priložil roko. Kljub temu pa je bilo težko verjeti, da bi se Dominik ponižal in začel kupovati deleže samo zaradi lakomnosti po dobičku, ko je poprej

70 let Vajenske šole v Škofji Loki

Letos praznuje Vajenska šola v Škofji Loki 70-letnico svojega obstoja. Ob tem visokem jubileju, ki bo združen s proslavo 13. junija ob 20. uri pred poslopjem Škofjeloške osemljetke in z otvoritvijo šolske jubilene razstave istega dne ob 9. uri dopolne v prostorijah Vajenske šole, naj na kratko zabeležimo historiat te šole in njen pomen za gospodarski napredok Škofje Loke in njene okolice v preteklosti.

Podatki iz šolske kronike navajajo, da se je na pobudo Škofjeloških obrtnikov že leta 1887 za ustanovitev obrtno nadaljevalne šole v Škofji Loki zavzemal tedanjí upravitelj osemljetke Šole Franc Papa. To akcijo je že naslednjé leto podprt novoizvoljeni šolski odbor, ki je pri tedanjih šolskih oblasteh uspel, da se je že 2. in 3. februarja 1889 izvedlo prvo vpisovanje v šolo.

V teku 70. let se je šola razvila in dosegla lep vzpon zlasti po osovoboditvi, ko je novi učni načrt odpravil pouk ob nedeljnih teoretičnem pouku v šoli tudi po 16 ur na teden, to je tretjino vsega delovnega časa. Pouk v šoli sovpada v čas celotnega delovnega procesa, ki mu je podrejena vajenska mladina. Danes se v šoli poučujejo: slovenski jezik s pravopisom, knjigovodstvo in zgodovina slovenskega svobodstva, zgodovina, zemljevid, strokovno računstvo, zakonodaja, tehnologija obdelave in materiala, strojogradnja in strokovno risanje. Palica kot vzgojno sredstvo je le še pri starejši generaciji v spominu na vajensko dobo, ko je bil vajence družbeno omaločevan in zasramovan. Danes se pri pouku moralke vajenci vzgajajo v ponosu in razredno zavedno državljane.

Vajenska šola je vsa leta dolje gostovala v stavbi Škofjeloške osemljetke. Na prizadevanje OLO v Škofji Loki pa so lan-

sko jesen pričeli z gradnjo novega trakta za Vajensko šolo, ki bo z modernimi učiliščami in delavnicami za politehnično vzgojo služila svojemu namenu že leta 1960. Brez dvoma je to najlepše darilo naše ljudske oblasti Vajenski šoli v Škofji Loki za njen 70. letni jubilej, saj je bilo v ta namen od OLO v Kranju že v letoski proračun določenih 30 milijonov dinarjev.

Z novogradnjo se bo Vajenska šola v Škofji Loki v prihodnjih letih gotovo še plodno in koristno razvijala v duhu tistih socialističnih načel, ki naj utrujujejo v učencih močno državljansko in socialistično zavest delovno disciplino. To je tudi jubilejno voštlo sedanjega prodavateljska kadra na tej šoli in naše ljudske oblasti, ki ob 70-letnem jubileju te šole žele, naj bi se Škofjeloški učnovzgojni zavod vajenske mladine uspešno razvijal v prid našega socialističnega gospodarstva.

Lojze Zupanec

Želja rokometašev:

asfaltirano igrišče

V soboto in nedeljo bodo na igrišču Mladosti v Kranju kvalifikacijske tekme za vstop v enotno slovensko rokometno ligo. Na kvalifikacijah bodo sodelovali prvaki podvez, in sicer: Partizan iz Sentvida, Koper, Ajdovščina, Slovenj Gradec, Crnomelj, Murska Sobota in kranjska Mladost, kot prvak gorenjske rokometne podvez.

Ob tej priložnosti smo poiskali najstarejšega igralca in hkrati trenerja rokometne Mladosti Miha Poljka in mu zastavili nekaj vprašanj.

Kako potekajo priprave kranjskih rokometne za nastop v kvalifikacijah?

Odigrali smo že več prijateljskih tekem, in sicer s samimi močnejšimi in kvalitetnejšimi klubji iz Ljubljane; premagali smo ljubljansko Svobodo, Krim, sedanjega slovenskega prvaka Odreda in pred dnevi še Slovana. — Treninge imamo redne, samo nekateri igralci niso preveč resni, toda to nas ne moti, saj imamo dovolj mlajših igralcev, ki že lahko nastopajo v prvi ekipi. —

»In kateri igralci bodo sestavljali moštvo?«

»Na izbiro so: Peter Bevk, Andrej Colnar, Drago Petrič, Marko Sladoje, Mitja Krampelj, Polde Sotelsk, Riko Poženel, Janez Cesen, Dušan Rebolj, Tine Poljka in jaz. Janez Arh in Janez Zavrl, čeprav dobra igralca, sta zaradi nerdenosti kaznovana in ne bosta nastopala.«

»Na katero mesto računate?«

»Ne morem reči nič točnega, ker ne poznam kvalitete ostalih ekip. Borili pa se bomo do konca, tako da bomo prišli v ligo, saj imamo velike možnosti, ker gredo na prej prvi trije.«

»In na koncu, kakšne so vaše težave?«

»Največja naša težava je ta, ker nimamo dobrega igralca. Imamo dve, vendar obe v zelo slabem stanju. Zato je potrebno, da bi v Kranju zgradili novo asfaltirano rokometno igrišče, ker bo samona na ta način omogočen nadaljnji kvalitetni in možljivi razvoj rokometa v Kranju.«

M. Z.

NASPROTNIKI TRŽIŠKIH NOGOMETNEV SOZNANI

Slovenska conska nogometna liga je bila v nedeljo zaključena. Izpadla sta ljubljanski Slovan in Jesenice. V nedeljo se bodo pričele že zagrizene borbe, kdo bo omenjeni enajstorični zamenjal v slovenski ligi. Konkurenčni za eno izmed dveh prostih mest so tudi nogometni iz Tržiča. Vendar bo njihova pot do uspeha še težka. Morali bodo

skozi težke kvalifikacijske borce, v katerih se bodo kot prvaki Gorenjske nogometne podvez srečali s prvaki ostalih podvez in sicer: Novo Gorico, Dravo iz Ptuja, ljubljansko Ilirijo ter Partizanom iz Velenja.

ATLETI SO STARTALI

Preteklo nedeljo so prvič letos za točke startale atletske ekipe v A in B ligi. V prvi ligi so pravem kolu z visokim številom

MET KROGLE

točk vodi beograjski Partizan, ki je zbral 35.455 točk pred Crveno zvezdo, Kladivarjem iz Celja in drugimi. V B-ligi so v Novem mestu startali tudi atleti Triglava iz Kranja. Zbrali so 9915 točk, medtem ko so Novomeščani zbrali 10.120, atleti iz Litije pa 7466 točk.

MARIBOR : TRIGLAV

85:43 (34:20)

V nedeljo so gostovali v Mariboru košarkarji kranjskega Triglava, kjer so se srečali v prvenstveni tekmi slovenske košarkarske lige z domačim Mariborom. Gostje so v drugem polčasu povsem klonili boljšemu domačemu in zasluzeno zgubili z dokaj visokim rezultatom 43 proti 85.

BODICE

△ Ko sem pretekli teden krivoritil okrog blokov na Zlatem polju v Kranju, mi je občitočalo oku na gruči gospodinj, ki so nekaj na vse kripkile komentirale in pri tem krilile z rokami kot bi lovile ravnoteže. »Matiček!« sem se ustreljal. »Pa ne, da bi zlatopoljske gospodinje kovale zato zoper svoje uboge može.« Jaz pa — ne bodi šleva — sem se pomaknil v bližino in jel vleči na uho. Kar oddahnil sem se, ko sem siščal, da to pot nimajo v precepu svojih mož. Le nad trgovino zelenjave v trgovskem bloku so se repenile. Posnel sem, da dobiva poslovnačka sadje in zelenjavo prepozno. Redkokdaj pred pol deveto uro, največkrat pa kasneje. Res da se na kuho posebno ne razumem, nemim pa, če dobi trgovina zelenjavo šele ob enajsti urici, da gre potem gospodinji, pa naj bo še tako marijiva in spretna kuharica, vse na vzkriž. Pri moji veri, da bi se

dalo storiti konec tej nadlogi z zelenjavno, ki tare vrle zlatopoljske gospodinje!

△ Mimogrede skromen nasvet upravi hotela »Triglav« na Bledu. Ce kdaj pa kdaj želi gost, da mu v restavraciji hotela zavijejo sendvič v papir, tedaj menim, da bo gostovi željili ustrezeno. Ce pa spregovorimo o papirju, naj bo bel papir, v nobenem primeru pa časopisni papir. Pred kratkim se je zgodilo, da je natakarica hotela zaviti neki gostji sendvič kar v časopisni papir. Izgovarjal je se, da drugega papirja nima. Ima pač upravljati gospodčica za takane stvari gluha ušesa.

△ Pa še tote! Zadnjih sem srečal Tomaža iz Kamnika. Hudo slabe volje je bil in polomljen kot tista klop okrog stolte lipa na Zahalu, ki na eni polovici moli svoje noge proti nebui, drugi polovici pa tudi ne sme zaupati svoje leže, ker se utegněs zvaliti potih. Redkobesen je bil to pot Tomaž, pa sem le iztisnil

iz njega, čemu se tako kislo drži. Povedal mi je, da se je s svojim predpotopnim motorčkom, ki mu pravi kolovrat, peljal po domžalski cesti proti Duplici. Nasproti blokov so jeseni zgradili transformator, za zvezo s kabom pa so pod cesto zvrtili rov. Zdaj je seveda na tistem delu ceste pravcati greben. Ko je Tomaž nič hudega sluteč vozil ob robu ceste, kakor se vozačem na dveh kolesih spodobi, je zapeljal na tisti greben in... Rsk! je reklo in Tomaž se je zapršal po cesti. Zlomila se mu je os kolesa.

»Na,« je zastopal, »zdaj sem pa zdelan, kot bi se podil za žogo na domžalskem nogometnem igrišču, pa še v žep bom moral seči, če bom hotel spet cijaziti svoj kolovrat.«

Tomažovo storijo sem vam povedal zategadelj, da bodo morda ljudje, ki skrbijo za cesto, le popravili tisti usodni predel.

Vas pozdravlja Vaš BODICAR!

Johan jeboleče dojemal množico novih stvari, ki so preplavljale trg in se valile tudi nanj. Sam ni vedel, kdaj se je začelo, zdaj pa se že razliva na široko. Kdaj bo tega konec? Kako bo, ko konec? Delavško zavarovanje naj bi že bilo. Bi bilo vsaj manj beračije. Toda kovaška zadružna, ki baje išče samo še primernih prostorov, da bi začela delati! Kako bo s tem? Začutil je do nje odpor, kakršnega je mogoče samo še Dominik čutil v preteklem letu do Družbe. Spoznal je, da je ni mogoče ugnati s posmehom. Misel nanjo se je že preveč zajedla v ljudi in govoru ne bodo odnehal, dokler je ne bodo imeli. Johan je v mislih prešel vse ugodnosti, ki bi jih kovači imeli od zadruge. Bilo je prav tisto, kar je tudi Grošelj pripovedoval ljudem. Ljudje bodo bolj pripadavno delali, ko ne bodo plačani od ure in ostal jim bo dobiček, ki ga zdaj vzame podjetnik. Končno bodo lahko prodajali tudi cenej kot podjetniki, ki morajo plačevati delavce, in čeprav bo zadružna kdaj pa kdaj morala prodajati pod ceno, vendar ne bo trpela izgube. Nobenega kapitala ne bo vložila, zato se ji tudi ne bo treba batiti poloma, kot se ga mora batiti Družba. Prekleti Grošelj, kaj mu je padlo v glavo! Če se je celo Dominik ustrašil zadruge in zato rine v Družbo, mora biti nevarno! Johan je imel Dominika zmeraj za srovega in mnogo nižjega od sebe. Vedno pa se je čudil, kako hitro se je vselej znašel ta preprosti kovač, ki je kmaj znal podpisati svoje ime. Nekaj je bilo v njem, kar ga je vodilo, nekakšen prvinski čut, ki ga Johan ni mogel razumeti. Če zdaj Dominik čuti v novi zadružni nevarnosti, potem stvar v resnici ni kar tako! Hudiča — ali ni nobenih postav, ki bi ošabne berače spravile k pameti? Treba bo pritisniti na oblasti, da ne bodo dovolile ustanoviti zadruge!

Znčilo se je popolnoma, Johan pa je še zmeraj nemirno hodil po pisarni. Niti zavedal se ni, da je v temi Potem je zaslišal v veži Hutorjev glas in naglo prišgal

luč. Kolikor je mogel dostojanstveno je sedel k mizi, gledal v vrata in čakal.

»Presneto dolgo sta me pustila čakati!« je zamrmral, ko sta vstopila Hetori in Rotar.

Hetri je samo skomignil z rameni in voščil dober večer. Iz usnjene mape je izvlekel šop listov, na vrh je položil rdeče obrobljeno blagajniško knjigo. Potem je sedel Johanu naproti, Rotar pa si je potisnil stol k vratom, kakor bi se ga pravzaprav cela zadeva ne tikala preveč.

Johan je v medli svetlobi natanko opazoval Filipa Hetorija. Zdel se mu je izmučen, oči je imel rdeče obrobljene, kakor bi vso noč ne bil spal. Prišgal si je vržinko in jo po svoji navadi začel premetavati iz enega ustnega kota v drugega. »Naj ti najprej povem novico,« je reklo počasi in skozi zobe. »Zgone ima za devet tisoč Družbinih deležev.«

Johana je vrglo kvišku, potem pa je spet trdo sedel, da je stol zaškripal pod njim. Žile na sencih so mu začele sunkovito utripati, toda bil je preveč presenečen, da bi bil utegnil pomisliti na svoj stari strah pred kapjo.

»To se pravi, da so oni trije prodali?« je hlastnil čisto brez sapa.

»Vsi trije: Majdnik, Rogovilc in Šmitka. Šmitek je komaj pred dvemi meseci kupil delež za tri tisoč od mene.«

Johan je nenadoma vzrojil. Lica so se mu napela in oči so se podplule s krvjo. Zakrilil je z rokami in zavplil:

»Kaj, hudiča, pa je bilo treba Šmitku prodati polovico deleža? Jaz sem bil že takrat proti! Ti si zmeraj tako prekleto pameten, ali nisi nič misil? Koga si imel za norca? Mene? Nas vse? Povej, koga!«

Hetri je čakal, da se je Johan izkričal, potem je mirno dejal:

»Čemu se zadiraš name? Saj vendar veš, kako je bilo! Šmitek je hotel pristopiti, mi pa nismo hoteli zvišati glavnice! Tako sem jaz prodal polovico svojega deleža. Do tu

MOŠTVENI BRZOTURNIR

Pretekli teden je bil v restavraciji »ISKRA« v Kranju moštveni šahovski buzoturnir v počastitev 40-letnice KPJ. — Na brzoturnirju, ki je bil pod pokroviteljstvom Občinskega sindikalnega sveta, je sodelovalo 12 štirčlanskih moštev.

Končni vrstni red tekmovalja je takole: 1. OLO Kranj 30,5;

2. Iskra Kranj 23,5; 3. STTS Kranj 21,5; Gumar. šola Kranj 19 itd. Vsi štirje pravopisani so prejeli lepe pokale v trajno last, le-te je poklonil Občinski

V ENEM STAVKU

Sahovski turnir v Zürichu je končan. Prvi je Talj z 11,5 točkami; sledi Gligorič 11, Fischer in Keres 10,5, Larsson in Unzicker 9,5, Barcza 8,5, Olafsson 8, Cooper 7, Bhend in Donner po 6,5, Keller 6, Dückstein in Walther 5, Blau ter Nivergelt po 2 in pol točke.

Petdnevno košarkarsko tekmovalje za »Pokal Jugoslavije« v Zadru je bilo v nedelji zvezcer zaključeno z naslednjim vrstnim redom: Bolgarija, Poljska, Jugoslavija, Madžarska in Jugoslavija.

Enajstoricica moskovskega Dinama je zaključila svojo turnejo po Jugoslaviji. Doživel je dva poraza (proti Crveni zvezdi iz Beograda 1:3 in Hajduku iz Splita 0:2), premagala pa je zagrebški Dinamo s 4:2.

PRAUDI DASUETI

H. J. Mojstrana

VPRASANJE: Iz splošnega ljudskega premoženja ste kupili hišo, katero vam je prodal Občinski ljudski odbor Jesenice. Pri nakupu vam je bilo dano v uporabo tudi dvorišče. Po rostu hčerke ste v

O življenju v puščavi

Na svetu je 25 milijonov kvadratnih kilometrov puščavskega sveta. Ljudje si navadno predstavljamo to področje kot pravi pekel brez možnosti za življenje, za sodobne geologe pa je puščava prava zakladnica naravnih bogastev. Na teh »zakletih« puščavskih področjih se skrivajo veliki zakladi. V afriški puščavi Namib so našli diamante, v Arabiji in Iranu petrolej, v južnoameriški Atlamaki pa nitratre. Za naravoslovce so puščave področja s specifičnim življenjem in z razmerami, na katere so se domačini že kar navadili.

Vse puščave niso enako vroče, najdemo tudi take z ledenički, kot je na primer puščava Gobi v Aziji. V Ameriki in Južni Afriki se po nebu nad puščavo pogosto podijo oblaki, opaziti pa jih je tudi morsikje nad Saharo. Naučilci temu so puščave najbolj vroča področja na zemlji. Re-

kordno temperaturo so izmerili v Libiji, kjer se je živo srebro povzpelo na 58 stopinj Celzija v senci. Na drugem mestu so ZDA s 57 stopinjam v tako imenovani Dolini smrti. V azijski puščavi Gobi je sneg dokaj reden sezonski pojav. Prinaša ga veter z neškoničnimi sibirskimi ravnin. Vse puščave so približno enako stare, in sicer 15 milijonov let, nastale pa so v časih, ko so se razvile najvišje gorske verige.

Sahara ima povprečno 12 cm padavin na leto, ponekod pa ni bilo dežja že enajst let. Dežuje v glavnem takrat, kadar se utrga oblak. Tri ali štiri ure po dežju se blatna zemlja že suši in čez nekaj dni spet razpoči. Takoj po dežju poženejo puščavske rastline.

Ameriška država Arizona je ponosna na svojo puščavsko cvečico saguero, ki so jo tudi v državnem grbu. Na puščavskem kaktusu se razvijejo cvetovi pomarančne barve. Živali, ki redno pijejo vodo, na teh področjih ne bi mogle živeti. V tisočletjih pa so se razvila živa bitja, ki jih posnemanjanje vode skoraj ne moti.

Prilagodila so se jutranji in večerni nizki temperaturi. Ce je na zemeljski površini temperatura 65 stopinj, znaša pol metra pod zemljom le še 15 stopinj Celzija. Večina teh živali nikoli ne pije vode. Ratslinojedci, na primer puščavske podgane, grizejo maste rastline, ki imajo v stebrih tudi nekaj vlage. Zveri najdejo za življenje potrebno tektonico v krvi svojih žrtev.

Cveček seveda ne more živeti brez vode, saj je organizem lahko izgubi z znojenjem tudi nad pol litra na uro. Pri temperaturi 30 stopinj bi cveček živel brez vode do tri dni, pri temperaturi 49 stopinj pa bi ne vzdržal brez vode niti en dan. Puščavske ptice se zjutraj prve zdobjijo ker prenesejo visokih temperatur, se že zjutraj najedo za ves dan, nato pa se vrnejo v gnezda pod razpokami v zemeljski skorji ali pa pod kaktusi. Ptice roparice pijejo kri svojih žrtev, kragulji krožijo visoko nad zemljo in prezijo na plen, puščavske kukavice pa lovijo kače in kušarje. Toplokrvne živali, na primer podgane, puščavski zajci in kajoti, se zavarujejo pred dnevnim vročino in pripeko s tem, da se kje v senci zvijejo v klobič.

V prvem večernem mraku puščava spet oživi. — Roparice in zveri se odpravijo na lov. Največ sovražnikov imajo puščavske mi-

UDELEZENEC HUSINSKE STAVKE — ODLICEN REZBAR

Jože Keroševič, nekdanji rudarski delavec iz Husina pri Tuzli je eden najbolj poznanih udeležencev husinske stavke. — Leta 1920 je bil zaprt, dve leti nato pa obsojen na smrt zaradi uboja nekega žandarja. Na sodišču si je z nožem zadal udarec v trebuh. Namesto v smrt — je bil odpeljan v bolnišnico. V pregnanstvu je ležal 17 let, kjer je postal odličen rezbar.

Po vojni je Keroševič kot rezbar vložil največ truda in mojstrovin v štafetne palice, ki jih narod Tuzle in razni kolektivi pošiljajo Titu ob priliku njegovih rojstnih dni. Razen tega dela tudi razne okrasne predmete z motivi iz narodnoosvobodilne borbe. Jure Keroševič je zaradi svojega dela cenjen v Tuzli in okolici.

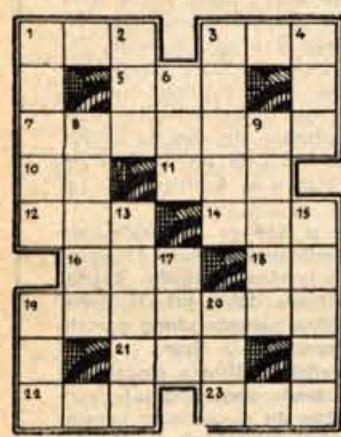
NJEGOVA ŽELJA SE JE IZPOLNILA

Petletni Larry Wionek iz Detroita boluje za levkemijo, toda k sreči ne ve, da je tako nevarno bolest. Ko so ga njegovi starši, ki mu izpolnijo sicereno željo, vprašali, kaj želi za svoj peti rojstni dan, je odgovoril: »Mnogo, mnogo večelinih kart.« Oče je prosil urednika nekega časopisa in mu povedal Larryjevo željo, češ da bi leta rad spoznal bralce tega časopisa. Rezultat: na svoj rojstni dan je ubogti deček dobil nešteto pisem in kart od brezstevilnih dobrohotnih ljudi, ki so mu iz vsega sreca čestitali ob rojstnem dnevu.

Dodataj: vsakokrat po eno točko, kadar ste odgovorili

KRIZANKA št. 12

Vodoravno: 1. vrsta psov (prvi sklon množine); 3. značilna oblika, vrsta; 5. očka; 7. francoski slikar; 10. latinski predlog; 11. del teniške igre; 12. nemška reka; 14. prislov kraja; 16. moško ime; 18. ime črke; 19. Mohamed; 21. pod; 22. skrajni deli suhe zemlje; 23. zadetek pri športnih igrah.

Navpično: 1. davkar; 2. upravna edinica v bivšem Reichu; 3. azijska visoka planota; 4. poseben položaj v šahovski igri; 6. rastlina, trta; 8. pregrinjal; 9. presledki, stopnje; 13. deli prostov; 15. kovina; 17. grški bog vetrov; 19. doba brez vojne; 20. duhovnik starih Perzov.

Ali sadite na zunanjosti?

Nekateri si ustvarijo svoje mnenje o ljudeh, že s prvim vlivom in mentijo, da je to vedno najbolje. Ali ste vi izbrali zato sredino? Odgovor na to vam bodo dala naslednja vprašanja.

1. »Boljši je dober glas kakor zlati pas!« Ali se strinjate s tem?	da	ne
2. Bolje je biti brez draguljev kot nositi lažne. Ali se strinjate s tem?		
4. Ali radi vidite, da so tkanine, ki prekrivajo vaše pohištvo, obarvane z živimi kontrasti?		
5. Ali menite, da je fizična lepota dragocenja od moralne?		
6. Vojski v angleški vojski se brijejo tudi zjutraj pred bitko. Menite, da je to dobro?		
7. Ali imate raje angleške nesimetrične parke ali francoske simetrične?		
8. Ali lahko prepozname glas po telefonu?		
9. Ali raje kupujete v Trgovinah, ki imajo privlačnejšo izložbo?		
10. Ali imate raje filme z idejo, ki želi nekaj dokazati, ali enostavne zabavne filme?		
11. Ali menite, da je izgled nekega jedila važen?		
12. Bolje je, da izgledate siromašni kot bogati, a to samo zato, da ne ustvarjate zavisti in ne izvajate nepotrebne pozornosti. Ali se strinjate s tem?		
13. Ali človek s tem, da je nemarmo oblečen, počaže, da je majhen po duhu?		
14. Ali kupujete prvenstveno proizvode, ki so dobro reklamirani?		
15. Ali menite, da je šminkanje potrebno?		
16. Ali imate radi razkošno svečnost?		
17. Ali imate radi javne svečnosti?		

Dodataj: vsakokrat po eno točko, kadar ste odgovorili

na vprašanja: 3, 4, 5, 6, 9, 11, 13, 14, 15, 17. Prav tako po eno točko, kadar ste odgovorili ne na: 1, 2, 7, 8, 10, 12, 16.

Ce imate več kot 12 točk, dajete veliko važnost zunanjemu izgledu. Lahko bi rekli, da vzamevte v obzir samo zunanjega izgleda kaže na neko temeljno nezaupanje. Malo več zaupanja (četudi ni povsem upravljeno) vam bo prav gotovo prineslo veselje.

Med 7. in 12. točkami pomeni, da imate radi stvari in ljudi s prijetnim izgledom, a svoje sodbe ne ustvarjate po zunanjosti. To je pravilno.

Ce imate manj kot 7. točk pomeni, da vaš prezit zunanjega izgleda kaže na neko temeljno nezaupanje. Malo več zaupanja (četudi ni povsem upravljeno) vam bo prav gotovo prineslo veselje.

Ši in podgane. Ponoči vrvi v puščavi življenje, ki si ga človek najbrž ne bo mogel nikoli dobra ogledati.

FILMSKE zanimivosti

● Tarzan, ki je v svetu znan že 40 let, še ne bo izginil s filmskega platna. Družba MGM se je odločila, da bo znova posnela prvi film iz serije tevtrnih filmov »Tarzan, človek opica«, v katerem bo nastopil novi Tarzan Denny Miller. Dosedan Tarzan Gordon Scott pa je začel s snemanjem filma »Tarzanova največja pustolovščina«, ki bo v celoti posnet v Afriki.

● Gina Lollobrigida je prišla v Hollywood, da nastopi skupaj s Frankom Sinatra v filmu »Never So Few« po romanu Toma Clamaresa o partizanskem gibanju in grajenji velike ceste v Burmi za časa druge svetovne vojne. Zunanje prizore bodo snemali v Rangoku, Rangunu in Kolombu. Režiser filma bo John Sturges.

● Družba MGM se je odločila, da posname novo verzijo filma »Cimarron« po romanu Edne Ferberje. V tem delu o burnih časih naseljevanja Oklahome bo igral glavno vlogo Glenn Ford.

● Sophia Loren bo igrala skupaj s Clarkom Gablonom v filmu »Neapeljski žaliv«, ki ga bodo snemati avgusta v Italiji. Lorenova zdaj nastopa v filmu »Marija X« v režiji George Cukorja. Med prihodnjimi filmi, ki jih namerava posneti producent Ponti, ta družba Paramount, je tudi nova verzija (morda že sedma) »Carmen«. Film naj bi posneli prihodnje leto v Spaniji v režiji Georga Cukorja. Glavno vlogo bo seveda igrala Sophia Loren.

● Scenarist Ben Hecht je prišel v Rim, da dokončno oblikuje scenarij za film »Granada«, ki ga bo v Spaniji posnela zahodnonemška družba CCC. — Glavno vlogo v filmu bo igral Mario Lanza.

Francoz Louis Lormais je v štirih dneh preplaval 290 km od Montréala do Quebeca. Njegove ustanice so kmalu postale od mraza tako zatekle, da je komaj vzel nekaj čokolade, ki mu je dala spremjevalka — njegova žena. Le-ta ga je boderila, da je vzdržal do konca, kakor je kasneje sam izjavil

Nansen na filmu

Veliki norveški polarni raziskovalec Fridtjof Nansen bo junak filma, ki ga bodo snemali v koprodukciji tri države — Norveška, Sovjetske zveze, Velika Britanija ali Združene države Amerike. Film o Nansenu si je zamisli ameriški režiser in producent Richard Kaplan, ki je te dni odpotoval v London, da njegevih idej potrdijo tudi drugi.

Predvidevalo, da bo ta film z naslovom »Življenje Fridtjofa Nansena« končan leta 1961, ko bomo slavili stoletnico Nansenovega rojstva. Za ta jubilej bodo posnelli še en film o Nansenu, ki ga bo pripravil norveški režiser Arne Skoneu, ki je prav tako stopil v kontakt s predstavniki sovjetske kinematografije.

Fridtjof Nansen je rojen leta 1861, umrl je leta 1930. Leta 1888 je prvikrat s smučmi obšel Grönlandijo, v času od leta 1893 do 1896 je bil vodja ekspedicije, ki je na ladji »Fram« preplul vso sibirsko obalo. To ladjo hranijo sedaj v Oslo. Nansen je leta 1895 s smučmi odšel še dalje na sever, kamor do takrat še ni stopila človeška nog. Prisel je do točke, ki se nahaja na 86 stopinj, 14 minut severne širine. Nansen je nato postal profesor univerze, a z oceanografskim raziskovanjem ni prenehal. — Po prvi svetovni

ga je vodil na norveški režiser Arne Skoneu, ki je prav tako stopil v kontakt s predstavniki sovjetske kinematografije.

Fridtjof Nansen je rojen leta 1861, umrl je leta 1930. Leta 1888 je prvikrat s smučmi obšel Grönlandijo, v času od leta 1893 do 1896 je bil vodja ekspedicije, ki je na ladji »Fram« preplul vso sibirsko obalo. To ladjo hranijo sedaj v Oslo. Nansen je leta 1895 s smučmi odšel še dalje na sever, kamor do takrat še ni stopila človeška nog. Prisel je do točke, ki se nahaja na 86 stopinj, 14 minut severne širine. Nansen je nato postal profesor univerze, a z oceanografskim raziskovanjem ni prenehal. — Po prvi svetovni

Humor

Zločinec, ki so ga peljali na vistice, je vprašal, kateri dan je. Jo so mu povedali, da je ponevalek, je vzdihnil: »No, ta tedenski se pa slabno začenja!«

Gospodični Lili so podarili barometer. Dolgo ga ogleduje, potem pa vpraša: »In kje je treba zavrteti, da bo lepo vreme?«

Poldne in žena sta šla na izlet v Rim. Stala sta pred Panteonom in strmela. — »Ta vrata izvirajo iz leta osemdesetih. Sedem pred našim štejtanjem. Se zmeraj so kakor nova,« razlagata vodil. Tedaj slike Poidele ženi v uho: »Si slišala? In vrata naše sijajne kuhinjske omare, ki sem jo kupil pred petimi leti, kakšna so danes?«

Slavni slikar Rembrandt je odgovoril svojim učencem na vprašanje, kako naj slikajo:

»Vzemerite čopic v roke in zanrete!«

Bral sem, da moški prezgodaj osvijo predvsem zaradi klobukov.«

»Bo že držalo, toda zaradi ženskih klobukov!«

vojni je v Društvu narodov zastopal humane ideje, in je bil eden njenih prvih norveških delegatov. Se nadalje se je interesiral za znanstvena raziskavanja, posebno arktična.

Značilno za gričevnato mesto Mussoor v nordijski Himalaji, ki je danes azilna prestolnica Džamije, je to, da tamnoženje cestnega prometa ne motijo otroci življenje na ulici z gugejočega koša in gledajo na svet iz perspektive, ki je našim otrokom v vozičkih popolnoma neznano.

skoga sveta, ki ga zdaj pokriva ledena odeja.

Katera dejela ima največji tujski promet? Italija, ki jo letno obišče nad 9 milijonov ljudi.

● V Londonu so na dražbi prodali rokopisno zbirko pesmi Felixha Mendelssohna. Sedemnajst pesmi s partiturami za klavir je doseglo ceno 1300 funkov.

● Vsakde ve, da so ulice v starih dalmatinskih mestih hudo ozke. Rekord ima splitska ulica, ki je široka komaj 70 centimetrov. Splitčani ji pravijo »Spusti me mimo«, ker se v njej ne moreta srečati odrešiti človeka, ne da bi se eden umaknil.

● Ameriški črnec James Williams, ki živi v malem mestu na Floridi, je star 104 let. Pred kratkim je pričel odkrivati večno solo, da bi se neučil brati in pisati. James Williams je tudi nekaterje druge stvari napravil zelo pozno. Prvkrat se je oženil, ko je bil star 60 let, wisky pa je prvkrat pil pri 77 letih.

● Po začetku našega stoletja je bila davica najpogosteša bolezna, zdaj pa je v svelovnem merilu čedalje manj bolezniških primerov te vrste.